

ZVONČEK

LIST
S PODOBAMI

ZA
SLOVENSKO
MLADJNO

LETO XX,
ŠTEV. I. IN 2.
SVEČAN 1919.

ZVONČEK

KAZALO

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XX

UREDIL

ENGELBERT GANGL

1919

V LJUBLJANI

LAST IN ZALOŽBA „ZAVEZE JUGOSLOVANSKEGA
UČITELJSTVA“

NATISNILA „UČITELJSKA TISKARNA“

VIII. B f

35986

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI

ZA

SLOVENSKEGA MLADINO

B W f
35986

Pridržujejo se vse pravice do spisov, priobčenih v „Zvončku“.

V LJUBLJANI

LIST IN ZALOŽBA ZAVEZE JUGOSLOVANSKEGA

UČITELSTVA

NACIONALNA UČITELJSKA TISKARNA

KAZALO.

Pesmi.

	Stran
Jugoslaviji. <i>J. Leban</i>	1
Domači grudi. <i>M. Zopfova</i>	2
Mali Jugoslovan. <i>A. Rapè</i>	2
Prijatelju tolažniku. <i>J. Leban</i>	2
Dekletcu. <i>E. Gangl</i>	11
Korotan. <i>T. Gaspari</i>	16
Tolažba. <i>J. Leban</i>	29
Veverka in dete. <i>E. Gangl</i>	30
Nebo in zemlja. <i>E. Gangl</i>	30
Vrt in polje. <i>E. Gangl</i>	30
Ponos in poklon. <i>E. Gangl</i>	30
Pozna zima. <i>Boleslav</i>	31
Pesmi invalidov. <i>T. Gaspari</i>	41
Jurjevanje. <i>F. Žgur</i>	49
Zdaj pa mi! . . . <i>F. Rojec</i>	50
Pomladna pesem sirote. <i>T. Gaspari</i>	50
Mati in Milček <i>J. Leban</i>	54
Mila kakor pesem . . . <i>Cv. Golar</i>	64
Vesna. <i>M. Severjeva</i>	77
«O, Galicija! <i>T. Gaspari</i>	80
Moje pesmi so ptičke. <i>T. Gaspari</i>	89
Cerkvica na gori. <i>J. Leban</i>	89
Domovini. <i>J. Leban</i>	97
Potlej — prosim Te za drugo . . . <i>A. Rapè</i>	104
Brez tekmece. <i>A. Rapè</i>	104
V maju. <i>Z. Valenčičeva</i>	113
Pesem romarjev. <i>T. Gaspari</i>	116
Procesija. <i>T. Gaspari</i>	121
Zmešnjava. <i>I. Albreht</i>	128
V Indijo. <i>I. Albreht</i>	128
Murnu. <i>I. E.</i>	133
Solnčece — zajček. <i>E. Gangl</i>	140
Pravljica o beli roži. <i>G. Šilih</i>	145
Otrok in domovima. <i>S. Palček</i>	161
Tvoj dom. <i>Devojana</i>	156
Mrak. <i>E. Gangl</i>	182

	Stran
Dve pesmi. <i>T. Gaspari</i>	183
Veselje v prirodi. <i>J. Kocijanova</i>	185
Ob slovesu. <i>Devojana</i>	193
Neodrešena domovina. <i>M. Zopfova</i>	194
Modra miška. <i>J. Leban</i>	201
Božična legendica. <i>E. Gangl</i>	202
Nada. <i>J. Leban</i>	208
Skladateljeva molitev. <i>J. Leban</i>	208
Nova pomlad. <i>M. Grošljeva</i>	230
Pesmi z juga. <i>T. Gaspari</i>	236
Knjiga. <i>E. Gangl</i>	237
Rajanje. <i>I. Albreht</i>	248
V Korotan! <i>I. Albreht</i>	248

Pripovedni spisi.

Prvo srečanje. <i>T. Gaspari</i>	3
Dehor in lisica. <i>Cvetinomiški</i>	10
Povodnjak. <i>M. Pugelj</i>	12
V mejah Jugoslavije. <i>I. Trošt</i>	31
Tatvina in laž. <i>I. Trošt</i>	39
Joj, škoda! <i>I. Trošt</i>	40
Solnčarjev Remigij in jež. <i>T. Kosem</i>	51
Vladko prvič na potovanju. <i>Hasan-Aginica</i>	55
Hvaležni Milan. <i>J. Leban</i>	61
Hudobec na oltarju. <i>I. Trošt</i>	63
Pomlad. <i>Hasan-Aginica</i>	79
Učenci več kot mojster. <i>I. Trošt</i>	80
Maj. <i>T. Gaspari</i>	98
Črešnja črnica. <i>I. Erbežnik</i>	100
Druga mati. <i>A. Rapč</i>	105
Večna pomlad. <i>I. Trošt</i>	122
Smreke. <i>T. Kosem</i>	129
Povest o rokah. <i>E. Gangl</i>	132
Oj, ta pijača. <i>B. Račić</i>	137
Pastir Nande. <i>T. Gaspari</i>	147
Na tuji zemlji. <i>J. Leban</i>	152
Stric Bernard. <i>M. Kepova</i>	158
Gora, ki se kolje. <i>I. Erbežnik</i>	161
Jež in vrana. <i>J. Globevnik</i>	168
Rešilec. <i>E. Gangl</i>	175
Iz cvetočih dni. <i>Cvetinomiški</i>	177
Oče in sin. <i>T. Gaspari</i>	184
Mati in sin. <i>A. Rapč</i>	195

	Stran
Vezilo. <i>J. Leban</i>	198
Kdor drugim koplje jamo, sam pade vanjo. <i>J. Leban</i>	200
Pridna Anica. <i>J. Leban</i>	208
Jesenski izlet k teti Poloni. <i>J. Jernač</i>	109
Zimski večer. <i>Podbreški</i>	220
Na lovu. <i>J. Lapajne</i>	223
Sejmar. <i>F. Košir</i>	225
Šolsko naznonilo. <i>J. Dolenjec</i>	226
Zopet doma! <i>K.</i>	227
Vrabci in maček. <i>T. Rakovčan</i>	230
Kako je Mimica praznovala svoj god. <i>L. Severjeva</i>	232
Tujkin psiček in Dondarjeva pipa. <i>J. Jurajevic</i>	238

Poučni spisi.

V spomin Valentinu Vodniku. <i>Dr. Fr. Kogoj</i>	6
Čveteronožci v našem gozdu. <i>Fr. Palnak</i>	33, 81, 114, 138
Matej Hubad — vojvoda naše pesmi. <i>A. R.</i>	134
Na planine! <i>J. Lapajne</i>	169
Ptičja gnezda. <i>Vera</i>	204
Na Veliko Planino v Savinjski dolini. <i>F. Košir</i>	234

Gledališka igra.

Prstan. <i>Fr. in Vl. Rojec</i>	17, 65
---	--------

Pouk in zabava.

Zastavica v podobah. <i>Fr. Rojec</i>	42, 117, 186
Učiteljstvo jugoslovanski mladini. <i>M. Severjeva</i>	42
Izpolnjeno prorokovanje	43
Pozdrav navdušene jugoslovanske mladine	43
Otroci bogatinov v Ameriki	43
Učni zavod za slepe dijake	43
Drage gosli	43
Kotiček gospoda Doropoljskega	44, 94, 119, 143, 189, 258
V dvajseto leto!	48
Mladi risar. <i>A. Sič</i>	90
Uganka. <i>S. Savski</i>	91
Rešitve in rešilci	91, 117, 141, 187, 250
Jablane, hruške in druge cepé <i>Modest</i>	91
Vesna prihaja! <i>M. Schwabova</i>	92
Šolska zobna bolnišnica na vozu	92
Naša deca med brati Hrvati	92
Smrt starega junaka	92
Sličica iz krème. <i>Fr. Košir</i>	93

	Stran
Dobra šala	93
Srbske matere	93
Vojni psi	118
Vrste ptičev	118
Plebivalstvo Nemčije	118
Kaj potem?	118
Cvetice v hiši	118
Materina ljubezen	118
Umetno gnojilo	118
Pomni!	118
Besedna naloga iz živalstva. <i>P. Pajk</i>	141
Prošnja s Koroškega	142
Pritlikavci	142
Prebrisanec	142
Kaznovana nespamet. <i>M. Kepa</i>	142
Mladim kadicem. <i>J. Leskovar</i>	187
Dihanje skozi usta. <i>J. Leskovar</i>	188
Zapuščena mladina	188
Milenka in škrat Pagat. <i>D. Hodnik</i>	188
Simon Jenko. <i>A. Kolmanova</i>	250
Najstarejši časopis	251
Pozdrav neodrešeni domovini. <i>Primorka</i>	251
Važnost lepe pisave. <i>A. Leban</i>	251
Nove knjige	252
Iz mladostnih let našega kralja. <i>M. Grošljeva</i>	252
Junaški čin mlade Bosanke	253
Strašna umrljivost otrok v Bosni in Hercegovini	253
Korist dobrega berila. <i>J. Leskovar</i>	253
Razvaline Ciril-Methodove šole v Trstu	255
Petje — zdravilo	256
„Otrok in domovina“	256
Ne zabi!	256

Podobe.

Valentin Vodnik	7
Ta pa ni zmrznjenec!	11
Iz kraljestva pravljic	21
Niko in Riko se zabavata s svojo kraljico	26
Dragotin Humek	32
Jazbec	43
Gozdna miš	34
Lisica	36
Zajec	38
Pretesna hišica	54

	Stran
Bog daj srečo!	60
Tolažnik ubogih	72
Cvetoč jabolčni grmič	78
Veverica	81, 83
Kuna zlatica	83
Polh	84
Jež	86
Srna	87
Srnjak	88, 139
Srbski grb	93
Ded in vnuk	101
Na črešnji	102
Regent Aleksander	108
Jelen	115
Kralj Peter I.	127
Vodopadi v Suški rebri	131
Muren	133
Matej Hubad	135
Na morju	153
Simon Jenko	157
Gora, ki se kolje	161, 162, 163, 165
Na počitnicah	176
Poletna zabava	183
Cvekov Stanko na saneh	202
Fazani	204
Prizor iz povesti „Vinski brat“	216
Zlata žabica	231
Milka in Milenka	237
Razdejana Cjril - Metodova šola v Trstu	255, 256, 257

LETO XLV
STEV. LIII &
SVETAN 1910

Domači grudi.

*Domovine sveta gruda, prvi plahi moj korak
si nosila, in razlegal tod se je moj glas šibak.
Prvikrat po tebi krenil svojo pot sem v božji hram,
radostno tam dvignil roke, Večnega spoznal sem tam.*

*Vsak dan me po tebi vodi moja pot v nauk goreč,
ki porabljal ga bom verno, tebi v blagor le živeč.
In če me povede v tuje kraje še usoda kdaj,
vendar hočem kmalu k tebi, k tebi pridem spet nazaj.*

*In ko se vabeč približa angel smrti zadnji dan,
v domovine sveti grudi hočem biti pokopan.
Duh moj prosi pa v višino: Zemljo širno to okrog,
Jugoslavijo predrago blagoslovi, mili Bog!*

Marija Zopfova.

Mali Jugoslovan.

*„Srček“ mi je rekla
ljuba mamica.
a „junaček mali“
dobri tatíca.*

*Srček sem: junaček
bom pa še postal:
Srbe mi junaške
v brate Bog je dal!*

*Brat mi Srp junaški,
brat mi je Hrvat.
Srb, Hrvat, Slovenec
z bratom brat je rad.*

*Forej atek, mama:
vajin sem edin —
in pa Jugoslave
svoobodne sem sin!*

Andr. Rapé.

Prijatelju tolažniku.

*Čemu li me tolažiš ti?
Mar tvoja sladka govorica
bo razvedrila moja lica,
otrla solze iz oči?*

*O, ne! Saj vem, šelè tedaj,
ko zadnja ura mi odbije,
tam onkraj groba mi zasije
neizrečene sreče raj!*

Janko Leban.

TONE GASPARI:

Prvo srečanje.

a levo je razgrnjena solčna pokrajina, prevezana s širokim belim trakom. Od njega visi po več majhnih, pisanih pasov, izgublajočih se v temne gozdove ali padajočih v kotline zelenih dolin. Štiri strelice, izpuščene z brzino vetra, se iskrijo med cesto in poskakujejo rečičo; čuvajo jih brzojavni drogovi, ki šetajo kot spremljevalci za njimi. Na belih lončkih počivajo lastovke, žgolijo, gostole, da jih čuje visoko, pomlajeno nebo...

Z lastovkami se vrača invalid Jernej.

Pomlad ga je povabila spet domov, zakaj dolga štiri leta mu je tujina mačehovala, domače mesto mu je čez zimo ponudilo toplo sobo in skrbno postrežbo, usmiljeno srce se je nekje oglasilo, pa mu v tolažbo podarilo lepo, svetlo harmoniko. In v to harmoniko je vlival invalid Jernej v zimskih dneh vso svojo bol, svoje neutešno koprnenje po pomladi in rodnih puhtecih brazdah, pa tudi svojo bojazen in strah: saj stopi nekoč pred svetle obraze, pa jih njegov prihod iznenadi, njegova uboga postava zasenči, odtuji, da se tisti hip s pomilovanjem odvrnejo od njega. Ta hip toguje vsak dan v njegovi harmoniki, in te glasove izplaka takrat, ko bo znabiti preziran od lastne zemlje, ki ji ne more biti nikoli več prijatelj z delom in ona njemu hvaležna dobrotnica.

Pa saj ima pomlad tako mehke sapice, tako cvetoče lice, in svet ima tudi smejočih se oči in skrbnih src. Na te se opre Jernej, ko se ustali doma, da mu omehčajo kamen, da mu olajšajo pezo.

Ko se je poslavljajal z ognjem v očeh in z vero v skorajšnje veselo snidenje, takrat je rodilo poletje toliko iskrenih besed, opranih s svetlimi solzami, oklepalo se ga je toliko prežalostnih src, da je za trenutek tudi sam omahoval, zroč v temno, brezkončno bodočnost. Štiri leta ne morejo

preobraziti svetih čuvstev, ne more jih popolnoma zatreti niti beda niti senca obupa, nasprotno: oživi jih zopet zlato solnce vstajenja . . .

Na parobek ob potu sede Jernej.

Levo od njega šeta pomlad, na desno se temni gozd, s čisto, jasno barvo nebeškega oboka ojačen, nekje drobi sinica; on sam pa misli o mehki besedi in odkritih očeh. Čez rame mu visi na rdečem traku harmonika, desno nogo je pustil v Galiciji in prinaša domov leseno, iztegnjeno pred njim kot velik kazalec, spominjajoč ga časov silnega gorja. Ta njegov zadnji pogovor s pomladjo pa mu je tako razjasnil oči, da ni niti ene sence na obrazu; še celo čez brazde prebitih bolečin pada luč ter jih rahlja s toploto upov . . .

Vstati hoče. Od zgoraj, kjer pot na desno izginja v gozdu, začuje ropotanje. Ozre se. Izmed orjaških debel in zelenega leskovja se izmota dekliška postava ter hiti navzdol, vodeča za sabo koleseljček. Ko zapazi deklica Jerneja, se ga prestraši, korak ji zastane, vprašujoče razpre oči. Jernej pa spozna te velike oči! Pa so prehudo iznenadene, zato pozdravi Jernej z vihtečo desnico in zakliče vabeče: »Kovačeva Marica, ali si se me ustrašila? Čemu se me bojiš, saj sva soseda!«

Mahoma plane čez dekliški obraz žar zaupanja, oči se zožijo, nasmejejo; naprej stopi do Jerneja.

»O, Jernej! Saj te nisem spoznala! Ustrašila sem se te skoraj, ker nisi pisal, da prideš!« Stoji pred njim, zroč v njegov izpremenjeni obraz, prsi ji globoko dihajo, blažech s tem hipno razburjeno kri.

»Pa mislim, da nisi huda, ko prvega tu spodaj med zelenjem mente srečaš!« reče Jernej.

»Ne, gotovo ne!« In nasmeh ji zaokroži lica in pokaže bele zobe.

Takrat šele opazi Jernej mladoletje deklice Marice. Bel predpasnik, rdeče krilce s svetlejšimi pikami potreseno, pa bledosiva jopica lepo pristoja k svežemu, rdečemu obrazu, sredi katerega pojejo modre oči. Kosček pomladnega neba je v tej modrini, tako zagonetnega, pa tako čistega, kakor pravljice devetih dežel. Na sredi jopice pa sanja zataknjen šopek bledomodrih vijolic in priklanjajo se snežnobeke glavice zvončkov.

Nasmeh Marice se omrači, ko vidi desno nogo trdo, okorno, ko čuje, kako se ta mrtvi les oživlja in ji bolešno pripoveduje o težkih, prebitih urah. V srcu ji vstane usmiljenje, ki se njega rahločutje naseli z žalostnim izrazom na zenici. Zobe sklene, a beseda ji ne more preko usten.

»Da, Marica, mačeha me je tako izpremenila . . . Toda srce, to ni še otrpnilo, niti mrzla roka tujine ni mogla zadušiti tega, kar mi je podarila naša zemlja in nje ljubezen in dobrota! Še bije toplo tu v prsih ter išče

sorodnih, gorkejših src, z njimi pa vedrih dni, takih, kot je ta, ki me vodi
v našo vas...»

Jernej ubožec:

e.

zate

glej,

poš?»

išala,

vetli-

zdrav

y do-

veš!«

ke, s

ek in

brez-

ltisne

zopet

isoke

kaplja

vzne-

zeleni

armo.

**Zaradi podraženja papirja,
klišejev in vseh tiskarniških po-
trebščin ter zaradi zvišanja plač
vsemu tiskar. osebju smo primo-
rani dvigniti naročnino „Zvon-
čku“ na letnih 15 K.**

**Novim naročnikom sta 1. in
2. štev. še vedno na razpolago.**

niko: »... ra-avno v sredi.. mo-ojga srca...«

Veseli zvoki se oglasijo. Kakor ptički po vejah preskočijo zelene
trave in plesočo rečico in poljubijo spodaj na srebrni cesti Marici oči in
lica. —

Srce poje Jerneju — saj zre v kaplji solnčne krvi kakor v zrcalu
svojo mirno, srečno prihodnost. —

DR. FR. KOGOJ:

V spomin Valentinu Vodniku.

Ob stoletnici njegove smrti.

Tvoja struna je zapela,
domovina se zavzela,
srca vsa je vnel nje glas!

ako pozdravlja pesnik svojega predhodnika Valentina Vodnika, prvega našega pesnika v novi dobi. Kmetiški starši Valentina Vodnika si pač niso mislili dne 3. svečna 1758. l., ko se jim je rodil pri Žibertu v Zgornji Siški Valentin, da bo ta njihov sin ponos in dika slovenskega in jugoslovanskega naroda. Deček je odrasel in zrel je bil za šolo. S spoštovanjem se spominja svojega prvega učitelja Kolenca in svojega strica frančiškanskega patra Marcela, ki ga je pripravljaj v Novem mestu za latinske šole. V te je stopil pri jezuitih pri sv. Jakobu v Ljubljani. Po dovršenih 6 latinskih razredih se je vdal svojemu notranjemu nagibu in vstopil v red sv. Frančiška. Valentin Vodnik pravi v svoji šegavosti, da so ga »muhe gnale« v samostan. In tu je pel naš Valentin Vodnik kot pater Marcelijan novo mašo.

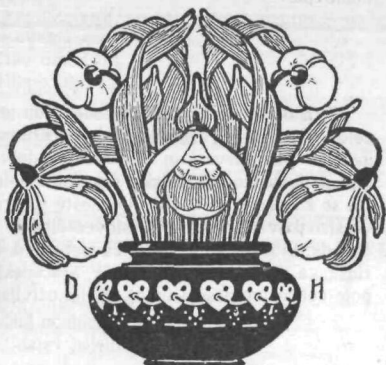
Prišel je na avstrijski prestol Marije Terezije sin cesar Josip II. Nastala je doba, ki jo nemški zgodovinarji imenujejo »prosvetljeni absolutizem«. Ta prosvetljenost in absolutizem sta obstajala v tem, da so uvažali po vsej državi skrajno ponemčevanje in napravljali preosnove v cerkvi, ne da bi bili tiste, ki so bile zanje namenjene, le malo vprašali za mnenje, kako naj se morebitne potrebne preosnove izvrše in kako jim je všeč nasilno ponemčevanje. Ta prosvetljeni absolutizem je obsenčil tudi našega Valentina Vodnika v njegovi tihi celici. Vodnik je zvezal svojo culico in šel med svetne duhovnike. Preden je pa mogel tu delovati, se je moral podvreči izpitu, da ume in zna kot katehet poučevati. Ta izkušnja mu je prinesla službo kateheta na Bledu. Prišel je v naše divno lepe, rajske kraje. Odtu je obiskaval okolico: videl je naš Bohinj, našo Savico, našo Savo, Javornik in Jesenice, videl je plavže in videl naše prednike delavce v teh plavžih in železnih rudokopih. Kaj čuda tedaj, da je Valentin Vodnik kot poznejši ribniški kaplan prosil za župnijo Gorjuše v Bohinj. Petero župnij je nastalo istočasno na blejskem gospodstvu briksenškega škofa: Bohinjska Bistrica, Bohinjska Bela, Ribno, Koroška Bela in Gorjuše. A naš pesnik se je odločil za Gorjuše, za svoj Vršac-Parnas. Njegov Vršac je bil pesnikov duševni, turistovski in umetniški polet:

Vršaca Parnasa
 zgolj svojega znam,
 inacega glasa
 iz gosli ne dam.

Z Vršaca se vidi beneško morje, lepa Hrvatska in Ljubljana in tirolske planšarice. Na Vršacu in okolici se vzdiguje sklad za skladom v neodoljivi lepoti:

... večni mojster ukazuje:
 Prid', zidar, se les učit!

In mogočni Triglav stoji pred njim z vsem pesniskim čarom:

Navdale Triglava
 me snežne kopé.

Tu v Gorjušah se je naš pesnik sprijateljil z možem izredno umetniškega okusa in ljubiteljem prelepe slovenske domovine: baronom Cojzom, posestnikom bohinjskih fužin. Z vso vnemo se je lotil spoznavati kamenje in nabavil si je lepo rudninsko zbirko. Iz Gorjuš je prišel za beneficiata k sv. Jakobu v Ljubljano. A tu ni ostal dolgo. Za tako učenega meža, kakor je bil Vodnik, ki je dovršeno govoril svoj materinski jezik, francosko, italijansko, nemško, latinsko in poznal druge slovanske jezike, se je moralo odpreti širše slovstveno polje, nego ga je nudila beneficiatska služba. Postal je na ljubljanski gimnaziji učitelj zgodovine, zemljepisja in franco-

ščine. A videl je živo potrebo pouka slovenskega človeka in začel je izdajati »Veliko Pratico«, polno rekov in gospodarskih razmotrivanj. Ko je prenehala »Velika Pratika«, je šel Vodnik med časnikarje. Njegove »Ljubljanske Novice« mu delajo kot glavnemu uredniku vso čast.

Bližati so se jeli nemirni vojni časi. Napoleon je potrkal s krepko roko na avstrijska vrata. Prestrašila se je dunajska vlada in je hitro naročila plačanim nemškimi pesnikom pesmi za povzdigo potrebnega patriotizma. Take brambovske pesmi je moral tudi naš pesnik prelagati na slovenski jezik. A vidi se, da v teh preloženih pesmih ni pesnikove duše. Vse drugače pa zazveni »Brambovska«, ki v njej pozivlja na obrambo slovenske domovine:

Drava čigava je,
Soča čigava je?
Jih bomo var'vali,
kdo jih če pit'!

Prišlo je leto 1809. Napoleonov duh je vkorakal v jugoslovanske dežele in ustvaril je Ilirijo, segajočo od Kotora pa do Beljaka in Save. Obsegala je Srbe, Hrvate in Slovence. Vodnik je postal ravnatelj ljubljanski gimnaziji, nadzornik ljudskih šol, vodja umetniško-obrtno šole. Red in mir sta se začela vračati v Ilirijo. Ceste so gradili, redno plačevanje davkov — »fronkov« — so uvedli, slovenščina je dobila veljavo v šoli in uradu. Vodnik, ki je v svojih spisih zavzet za to, da bodi ljudska šola šola materinskega jezika, spiše abecednik, krščanski nauk, slovensko slovnico. Za-
poje veličastno pesem (odo) »Ilirija oživiljena«.

Napoleon kliče:
Ilirija, vstan'!
— — — — —
Svobodnosti tvoje
napočil je dan!

Ko bi Valentin Vodnik ne bil storil za svoj narod nič drugega, nego spesnil samo to odo, je zaslužil, da zavzame njegova podoba v zbirki slik naših mislecev odlično mesto. V tej odi se kaže kot čist in pristen Jugoslovan brez nobenega pridržka.

Napoleonova moč se je podrla: Ilirija je prišla pod staro avstrijsko pest. Dobil se je ovadah za Vodnika in »Ilirijo oživiljeno«.

En zarod poganja
prerojen, ves nov,

pravi Vodnik v »Iliriji oživiljeni«. Udariti je bilo treba ta zarod v sami njegovi glavi, in Vodnik je bil osumljen, da ni zanesljiv. Proč je moral od

mladine. Upokojili so ga z 200 gld. letno. Ker pa ni bilo primernega učitelja, je smel Vodnik kot pomožni učitelj vršiti šolsko službo. Z majhno in nezadostno plačo ni pa bil nič nevaren mladini.

Da bi potolažil policijske duhove, pravijo, je zložil Vodnik zato drugo Ilirijo, »Ilirijo zveličano«. Bodisi kakor hoče. Svoji drugi Iliriji je dal Vodnik pravo ime: »zveličana«. Vemo, da je bil tudi hudomušen. Kdor hoče biti zveličan, mora poleg drugih lastnosti imeti tudi to, da umrje. In prava Ilirija je bila mrtva in — zveličana.

Vodnik je spisal tudi več drugih knjig, tako n. pr. kuharske bukve. Ker ni bilo tedaj še nič prosvetnih delavcev, je moral Vodnik poprijeti povsod, koder so zevale praznote.

Neumorno delajoč za blaginjo svojega naroda, se je Valentin Vodnik razstal dne 8. januarja 1819. leta z zemeljskim življenjem.

In zopet sta bili

Ljubljansko polje
in . . . bistra Sava,
matí pevske umnosti,

ki sta ga na ljubljanskem pokopališču pri sv. Krištofu sprejeli v svoje naročje.

Veliki duhovi Slovenstva in Slovanstva so se poklonili Vodnikovemu duhu: naš nedosežni Prešeren s svojo iz srca prihajajočo in v srce segajočo, v Vodnikovem slogu složeno pesmijo:

V Arabje puščavi
se ptiček rodi;

blagi škof Slomšek pravi v svoji posvetitveni pesmi Vodniku, da ga sicer ni poznal po telesu, pač pa da je po duhu njegov učenec; in veliki Slovan Čehoslovak Jan Kolar mu odkaže odlično mesto v slovanskih nebesih.

Na pokopališču so mu postavili spomenik z napisom, vzetim iz pesmi njegovih:

Ne hčere, ne sina
po meni ne bo.
Dovolj je spomina:
me pesmi pojó.

Bolj kakor bi mogla hči in sin proslaviti Valentina Vodnika, ga proslavljajo njegova dela. Danes umevamo šele povsem ta dela. Pred in med svetovno vojno so nam bile marsikateri misli Vodnikove nekako zastrte. Danes — sto let po svoji smrti — pa stoji Vodnik pred nami v vsej mo-

gočnosti v »Iliriji oživljeni« — v ujedinenem kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev — kot popoln in navdušen Jugoslovan.

V Ljubljani so mu čestilci postavili lep bronast spomenik, ki stoji na Vodnikovem trgu. Valentinu Vodniku, našemu buditelju, preganjancu in preroku bodi večna čast in slava!

CVETINOMIRSKI:

Dehor in lisica.

Basen.

ostečega se s kokošjo zapazi nekoč lisica iz bližnjega grmovja dehorja. Pocede se ji sline; za hip postoji — in že se ji veselo posvetijo oči; skokoma se požene iz grmovja naravnost mimo dehorja in kakor da ga je bila samo mimovihraje opazila, zakriči s sopihajočim glasom: »Beži, stričko, beži, če ti je življenje drago! Volkovi so mi za petami!«

»Volkovi? Joj!«

In dehor, ves prestrašen, takoj izpusti načeto kokoš ter jo ubere za lisico. V treh širokih skokih jo dojde in v svojem begu je tako nagel, da jo kmalu tudi pusti za seboj, drveč bliskoma čez drn in strn.

Lisica teče še nekaj časa, ko pa vidi, da je izginil dehor že kdovekam pred njo v daljavo, se zasuče in se urno povrne k ostavljeni kokoši.

»Dober tek, zvitorepka!« si smeje vošči sama sebi ter se zadovoljno spravi nad kokoš. »Na prav lahek način sem si pripravila večerjo... Zakaj bi se tudi trudila, ko je pa toliko neumnežev na svetu! Saj mi sami nosijo jedi pred nos... Se skubsti mi ni treba putke, vse to delo je že opravil stričko dehor... O, dehor — ne samo od svojega telesa, tudi od neumnosti smrdiš, da je joj!« —

Dekletcu.

Hrumi življenja sila vihrovita,
propade dolbe, duši tre perot,
kreposti lučco, ki nam v prsih svita,
požira val okrutnosti in zmot.

Dekletce, lilija ti polrazvita,
ko dvigne te srce na daljnjo pot,
naj spne se duša tvoja ponosita
k praviru blaženosti in dobrot:

Največji je zaklad — lepote čast!
In kakor vodomet sam vase pade,
da zopet se požene v smelo rast:

Tako iz del in misli, sanj in nade
nevzdržno kroži volje naj oblast:
Med cvetjem cvet slovenske sem livade!

E. Gangl.

Ta pa ni
zmrznjenec!

MILAN PUGELJ:

Povodnjak.

etos na Miklavžev večer sem pravil Mici tako-le:

Ko sem bil še doma pri starših, sem poznal dva povodna moža. Eden je stanoval tam, kjer se izteka Rožinov potok v Krko, drugi je prebival v Krki sami streljaj dalje od iztoka pod studencem. Prvi je sedel v tihih in mirnih nočeh na skali pod mostičkom, namakal dolga stopala v vodi in dregnil časih z dolgo sulico, ki jo je držal v tenkih črnih prstih, še daljših in tanjših zavoljo belih koničastih nohtov. Pasel je some. Ležali so v vodnem blatu kakor debeli prasci. Redkokdaj se je kateri ganil in hotel na svojo roko v drugo stran. S konci dolgih brkov so igrali v blatu, da se je voda kalila, in vabili tako radovedne ribice, plavajoče tam mimo v Krko in nazaj. Ta povodnjak je bil grd grbavec. Majhen, stlačen in spačen, s krivim hrbtom in dolgimi stopali, je gledal kakor hudoba iz vrča. Obraz je imel tak, kakor bi ga udaril po njem z loparjem. Časih je zamrmral, največkrat pa je žvižgal kakor vodna ptica. Luna je sijala nanj, in njeni žarki so se igrali s svetlimi valovi, ki so tiho polzeli po gladini.

Drugi povodnjak pod studencem je bil velik in raven. S prvim je bil podoben samo v brkah, ki so se zunaj oprijele obraza, voda jih je pa takoj dvignila od lica in se z njimi igrala, da so bile videti kakor žive in so vse mrgolele in gomazele. Sicer se je ponašal z dobro rastjo. Še predeh sem ga opazil sam, so mi o njem pripovedovali, da ima stekleno hišo brez oken in brez vrat. Za psa mu služi rdeča riba, ki sem jo videl prav na lastne oči. Velika je kakor odrasel maček brez repa, po straneh in po trebuhu je zlata kakor cekin, po hrbtu in glavi pa rdeča kakor mak. Plava povsod za njim, vrti velike oči in debelo golta vodo. Kadar gre gospodar na suho, se vrže tudi ona za njim iz vode, in če bi ga ne bilo ob pravem času nazaj, bi se ji posušile na zraku škrge in bi poginila.

Nekoč, ko je bila posebno lepa Velika noč, je pričel ta povodnjak prepevati fantovske pesmi. Ponoči je sedel na vrbi, ki je visela na vodo, pod njim je veslala rdeča riba in ga debelo gledala, mi pa, prebivalci obmostja, smo se plazili bliže in bliže in vlekli na ušesa, da bi razločili glas od glasa. S kraja je pel tiše, ko pa je videl, da ni nikogar razen njegovega rdečega psa, je postajal glasnejši in glasnejši. Spogledali smo se, ko smo začuli prav svojo pesem. Ali je resnica ali ni? Ali nas ne varajo naša ušesa? Niso nas varala! Povodni mož je pel razločno in poskočno:

Pa po dva, pa po tri,
pa po cele noči,
pa pri nas je korajža,
pri vas je pa ni!

Razvedelo se je takoj, da si izbira povodnjak ženo. Pri Strgulčevu Anči, pri tisti, ki prestavlja noge, kakor bi kosila, je potrkal ono noč na okno. Anča, v dobri slutnji, da je prišel pravi ženin, odpre okno in se zasmee kakor žaba. Spoznala pa ga je takoj in ga polila. To mu ni nič škodilo, ker je mokrote vaju; sklenil je pa le iz tega, da iz take moke ne bo kruha. Že drugo noč je potrkal pri Matjaževi Jeri, ki škili na obe očesi. Pri tej priliki mu je vrgel hlapec kamen v hrbet, a že naslednjo noč je klical Žafranovo Cecilijo, o kateri govore, da je tako mila kakor roža, ki rdeče cvete in prelepo dehti. Pod njenim oknom ga je zgrabil čuvaj Sultan za hlačnico in mu jo razpral od vrha do tal. Povodnjak je bežal kakor v krilu in ker ni imel nikogar, ki bi ga pokrpal in si je nemara posebno zaradi tega iskal gospodinje, ga ni bilo dve nedelji na izpregled.

Sameval je in sameval, kar ti spazi nekega večera grbavca iz Ró zinega potoka, kako tihotapi pod studencem prav blizu njegove hiše. Glej, si misli, tako sem potr, da že štirinajst dni nisem pogledal krog sebe, ta zlodej grbavi pa izkoristi priliko in zolezuje moje ščuke.

Pokliče rdečo ribo in ji da povelje, naj poruje grbavcu polovico brk. Riba, njegov pes, je šinila skozi odprtino v steni, kakor blisk je bila pri grbavcu in mu neusmiljeno pulila kocine. Hipoma je ležal na hrbtu; otepal se je z vsemi štirimi, ali spretnost ribe je bila prevelika, da bi se je ubranil. Zdaj je prišel tudi njen gospodar. Pogledal je sem in pogledal tja, pa je spoznal takoj, kako je. V globoki jami pod studencem je ležal mrtev gospod, še mlad in še lep in v prekrasni obleki. Hitro, kakor dela umen človek, je stopil povodnjak h grbavcu, ga prijel za tilnik in sunil s črevljem, da je krevsal med svoje some, kar so ga nesle pete. Riba ie hotela za njim, toda gospodar jo je poklical. Slekkel je lepega gospoda do kože, s suktnjo in hlačami je otovoril ribo, drugo pa je nesel sam v svoj stekleni grad. Oblekel se je prav po gosposko in še tisto noč jo je mahnil za nevesto.

V štirinajstih dneh samote je bil premislil to in ono. Spoznal je, da nikoli ne dobi take žene, ki ulovi lahko drugega. Odločil se je torej za tako, ki vzare le njega lahko za moža, če ga pa ne mara, ostane vse življenje sama. To pa je dobro vedel, da ima vsaka ženska rajša enega rego nobetega.

Zunaj tistega kraja je imel lepo hišo in veliko posestvo konjač Kirež, neusmiljen, neizpros in trd mož. Govorili so o njem, da je vzel iz naročja neki ceklici, ki ji je bilo ime Marijanica, majhnega kodrastega

psička in ga na mestu zadavil. Marijanici je bil ta psiček ljubši kakor ves svet, in ni bilo dolgo tega, ko je od same žalosti umrla. Tudi je bilo znano, da je ležala v hosti konjska mrha, ki je poginila staremu ciganu Cigan, že star in obnemogel, je jokal za njo od jutra do večera, ponoči pa je izginil, kakor bi mu ne bila nič mar. Kmalu so priletele od vseh strani rabe, modre, zelene in črne, in bilo jih je toliko, da so šumele kakor čebele, kadar rojijo. Ker je bilo vroče, je nastopal silen smrad. Ali vsak meščan bi se bil dal rajši obesiti, kakor pa da bi se bil dotaknil gnešne konjske mrhe. Poslali pa so po Kireža, ki se je pripeljal z vozom in hlapcem. Z golimi rokami je premetaval mrho in jo spravil na voz. Nato je segel v žep po krnh in klobaso in jedel na vso moč, ne da bi si prej umil rok.

Ta Kirež je imel hčer, po imenu Šembilja, ki je bila močna in zdrava, ki je imela denarja in blaga, le ženina ne. In bi ga ne našla nikoli, da se ni domislil nanjo povodnjak in povprašal zanjo očeta.

»Zakaj ne,« je vzkliknil Kirež in zaklel grdo, kakor je bila njegova navada.

»Dobiš je,« je kričal in privezoval belemu mačku kamen za vrat, da ga potopi v mlaki na dvorišču. »Tudi doto dobiš, možnjo cekinov. Toda svatovali bomo pri tebi, in na svatbi boš moral izpolniti tri stvari: zaigral mi boš na harmoniko, natočil boš svatom vina iz soda, ki ti ga pošljem, in postavil boš prednje juho in lesene žlice, da bodo jedli.«

Povodnjak, malo neumen že zavoljo tega, ker je živel več pod vodo kakor na suhem, je vse tri predloge sprejel, in tako so šli na svatbo. Svatovati so pričeli v mraku. Da je bilo svetlo, so priplavale v stekleni grad drobne srebrne ribice, ki so se gnetle pod stropom in sijale kakor solnce.

Svatje so sedeli za mizo, ki je bila tudi steklena. Skozi njo so videli rdečo ribo, veliko kakor odrasel maček brez repa, ki se je vozila mimo njihovih kolen gor in dol in čakala na odpadke.

Kirež je sedel v kotu, na drugem koncu njegova žena konjederka, na sredi pa Šembilja z belim cvetjem v laseh, kakor se spodobi nevesti. Ob steni je čepel velik sod, na njem je ležala harmonika, dalje se je hladila v tesno pokritih piskrih juha, a lesene žlice so čakale pod belimi kamenčki.

Zapeli so eno na čast nevesti, drugo na čast ženinu, tretjo pa na zdravje vseh, ki sede za mizo in svatujejo.

Nato se je zadril Kirež: »Zaigraj, ženin!«

Povodnjak je sedel in oprtil harmoniko čez ramo, misleč, da se igra kar tako, kakor bi ovce strigel. Nategnil je mehove in zdaj zapazil, da leti vanje namesto sape voda. Iz harmonike ni bilo glasu.

Kirež se je grohotal na ves glas in zakričal: »Pa nam natoči vina, če že igrati ne znaš!«

Povodnjak je prijel posodo, stopil k sodu in odvil pipo. Toda namesto da bi teklo vino iz soda, je drla voda v sod.

Kirež se je še huje zasmejal in zahteval tretje: »Daj svatom juhe!«

Povodnjak je pograbil lesene žlice in jih položil pred svate, toda žlice so letele sproti na strop, in curek vode, ki je bušil mimo, jih je potegnili iz hiše s seboj, da so bežale na gladino in se tam razpršile.

Kirež je hrupoma vstal od mize, za njim je šla konjederka, in nevesta se je tudi pripravljala na pot. Poizkusila je vstati, toda čudna teža jo je tiščala na stekleno klop. Uprla se je z rokami ob mizo, oče in mati sta bila že zunaj, a Šembilja se ni ganila z mesta.

Povodnjak pa, kakor je bil drugače neumen, je zadovoljno mrdal in vedel, kaj ji je. Imela je v laseh polno rumenih cekinov, po kitah so se svetili, okolo vrata in po prsih, in prepasana je bila s težkim zlatim pasom. In v svatovsko krilo je imela zašito mošnjo cekinov prelepe svetlobe in pretežke teže. Ti ji niso dali z mesta, in dota je bila kriva, da je dobil povodnjak ženo.

Živita, tako mislim, naprej v steklenem gradu pod studencem. Rdeča riba se je navadila tudi na gospodinjo in ji sledi ravnotako kakor dober pes. Povodnjak se je sčasoma naveličal Šembilje. Toda pretepa je ne. Kadar ga razjeze mlade perice, ki mu kale vodo, jo mahne nad grbavca, ga nabije in pusti pri njem svojo jezo. Zdrav je pa vedno, in tudi zobje ga nikoli ne bole. Zaradi mene živi lahko še sto let. —

»Kako je pa dihal na svatbi pod vodo?« me vpraša hipoma Mica.

»Saj ima škrge,« ji odgovorim, »ovratnik jih pokriva, zato se ne vidijo!«

»Kako so dihali pa drugi trije, ki so bili še na svatbi?« vpraša dalje Mica.

»Kakor hočejo,« pravim jaz. »Brigajo me pa kaj!«

»Res pa ni, kar si povedal, res pa ni!«

»Toliko je res kakor tisto, da je pijanca Gazvodo, ki se je lani ubil, varovalo devet varuhov.«

In oba sva s tem zadovoljna in se smejeva.

Korotan.

Pesem mladine.

Pred oltarjem, kakor solnce zgodnje čistim,
drobnih svečic plameni daritev,
v hiši sveti, kot dežela sanj čarobni,
koprni iz mladih src daritev.

Usteca otroška rahlo trepetajo,
v licelih okroglih radost peva,
svečic svit prelest žarečo siplje,
sreča sladka vsa v očeh jim seva:

Mati naša — mila, lepa domovina,
izgubljeni sini tu klečimo,
v zmotah, v blodnjah bili zaslepljeni —
tebi vsi odslej se izročimo.

Daj, odpusti! Sprejmi nas v okrilje svoje.
od ljubezni in dobrote greto —
da se tebi nihče več ne izneveri,
v srcu pišemo prisego sveto! —

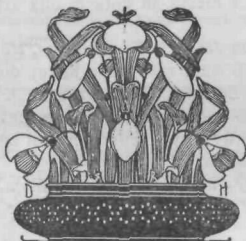
Gospa Sveta.

Petstoletna doba sanj in koprnenja
iskre je užgala, pa razplamenila
vso ljubav veliko je v ojeklenelo
trdno vero v Tebe, Gospa Sveta!

Mnoga ura dela in borjenja
vase misli naše je vklenila,
trnjev pot nas vodil pred razpelo,
kjer prisegli smo, da boš oteta . . .

Tam za morjem pa je luč resnice
kakor repatica zaiskrila,
nas pozvala je, osvobodila.

Pojdimo za njo, vodnico pravo,
po jeziku in značaju bratje,
za svoj rod in domovini v slavo! —

Ljudski kralj.

S pomladnim viharjem — o, Korotan,
prijezdi v goste tvoj ljudski kralj,
v dar ti prinese svobodni dan
in žarke radosti do skrajnih dalj.

Rob on poljubi slovenskih tal
in sede na vojvodski prestol —
in čudo: iz zemlje pravičnosti kal
poženeta takrat planina in dol.

Zaupaj mu, sliki stoterih sanj,
hvale cvetove pripogni k tlom,
on je v ljubavi do tebe poslan —
v srcu okraši zvestobe mu dom!

Tone Gaspari.

VLADKO IN FRAN ROJEC:

Prstan.

Čarobna pravljica dvodejanjka s petjem.

Osebe: Simon, ribič; Minka, njegova hčerka; Marko, berač; Pik, kralj škratov; Niko, Riko, škrate; Materinduh; angela; škratje.

PRVO DEJANJE.

Preprosta vaška soba z oknom na levi. V zadnjem kotu na levi miza, [okrog nje stoli, nad njo oltarček z razpelom, pred njim prižgana svetilnica z rdečim steklom. V zadnjem desnem kotu velika zelena peč z zapečkoma, ob njej klopi. Na desni strani vrata v čumnato. V ozadju vrata v vežo, ki je obenem kuhinja. Tam stoji lestva, ki drži v podstrežje. V sobi je lahko še kaka druga primerna oprava. — Skozi okno žari v sobo zahajajoče sonce.

Prvi prizor.

Minka.

Minka (stoji pri odprtem oknu in gleda nekaj trenutkov vun na morje, potem se obrne k mizi, vzame iz miznice prt, pogrne mizo, nato vzame še žlico iz miznice in jo položi na mizo. Medtem poje):

Dom moj, borna kočica
kraj morjá stoji,
v njem preživljam deklica
tožne mlade dni.

Mamica umrla mi
je pred leti že,
dol iz raja z angelci
gleda zdaj namé.

Oče, ribič mi ubog,
pridno hodi na svoj lov,
z ribjim plenom jaz na trg,
a z denarci spet domov.

Bratcev nimam, ne sestic,
z otcem sva tako samá,
upava pa, da kdaj Bog
nama lepših dni še da!

Drugi prizor.

Minka, Niko, Marko.

(Niko se obesi med Minkinim petjem z rokami zunaj na okno in gleda od strani v sobo. Marko se malo pozneje prikaže v kuhinji in gleda ravno tako skozi okno na vratih v sobo. Ko Minka neha peti, Marko vstopi, Niko pa izgine z okna. — Prične se polagoma mračiti.)

M a r k o: Dober večer, deklica! Šel sem mimo in slišal tvoje glasno petje. Nisem mogel strpeti, da bi ne vstopil in te povprašal, kaj počneš in kako je še pri vas?

M i n k a (se vzravna in obrne proti njemu): O, oče Marko! Dober večer Bog nam daj! Ljubo mi je, da pogledate tudi v našo bajtico! Dolgo vas nisem že videla. No, pri nas je še vse po starem. Jaz sem zdal-le občudovala krasen prizor zahajajočega solнца, ki se je ravnokar potopilo v žareče morje. Čolnič mojega ljubega očeta pa je že davno prej izginil z morske gladine. Treba, da pripravim večerjo. Vsak čas mora oče priti domov.

M a r k o: Dobra, skrbna deklica si! Le lepo postrezi očetu, jaz pa moram naprej, da dobim kje prostorček za prenočišče.

M i n k a: Pa bi prenočili nočoj pri nas. V podstrešju je mehko dišeče seno, ki sem ga nanesla skupaj za našo kozico. Lepo se bo počivalo in spalo na njem.

M a r k o: Dobro! Sprejemem tvoje prijazno vabilo. A zdaj je še pre zgodaj za moj ponočni pokoj, dasi sem že utrujen od dnevne hoje. Počakam tu na tvojega očeta, da se spet kaj pogovoriva, ti pa odidi za ta čas po svojih opravkih! (Gre proti peči in odloži tam na klop svojo malho, palico pa postavi v kot).

M i n k a: Da! Tako bo prav. Počakajte tu očeta, rada poslušam vajine modre pogovore. (Odide v kuhinjo. Tam prižge svetilnico in jo obesi na zid k steklenim vratom, tako da luč odseva v sobo. Nato gre večkrat po kuhinji mimo vrat).

Tretji prizor.

Marko, Niko, Riko.

M a r k o (leže po klopi pri peči in nasloni glavo na malho): Trda, pretrda bo ta-le postelja za moje stare kosti, a nekaj časa se bo že ležalo tudi tukaj. Pernic tako nisem vajen. (Hreščaje zaspi).

N i k o (spleza na okno, odtam pa v sobo in na peč. V roki ima nit in na njej privezan šopek trave).

R i k o (se prikaže na oknu in gleda v sobo).

N i k o (se nagne čez rob peči, spusti šopek trave proti Marku in ga posegače z njo po obrazu).

M a r k o (zamahne z roko preko obraza in jezno zarentači): Sakramilijonske muhe, ali še zdaj ne bo miru pred vami! (Zopet zaspi).

R i k o (polglasno): Pst, pst! Niko, ali si ti?

N i k o (polglasno): Da!

R i k o: Kaj delaš tukaj?

N i k o: A kaj ti?

R i k o: Jaz imam nocoj važen posel v tej bajti.

N i k o: Jaz tudi.

R i k o: Kaj imaš?

N i k o: Glej, muhe spuščam na tega starega potepuha. Pregnati ga moram odtod kakor mogoče daleč.

R i k o: Kdo je?

N i k o: Berač Marko, ki je našemu rodu v veliko napotje.

R i k o: Res! On je star, premeten lisjak. Ve za mnoge naše in prirodne skrivnosti, ki so neznane drugim ljudem. Večkrat nam je že pokvaril najlepše upe. Tudi nocoj bi lahko tukaj mene neprijetno motil. Zato proč z jim iz te izbe! Ali ne zameri, bratec, ako ti povem, da si ti preneumen za tako delo! S svojimi travnatimi muhami ga ne boš pregnal!

N i k o: Pomagaj mi, ako veš ti za kako izdatnejše sredstvo!

R i k o: Takoj ga najdem! (Skoči z okna vun in tam izgine za trenutek).

N i k o (se zopet nagne čez rob peči in posegače Marka s travo).

M a r k o (zarenči): Vražje muhe, kako sem jim nocoj na poti! Praskajo me, kakor bi bile podkovane! (Potegne si klobuk na obraz in spi dalje).

R i k o (skoči na okno s črno mačko v naročju): Pst, pst! Na, tu imaš hujšo zverino nego so muhe! Vrzi jo na dedca!

N i k o (spleza urno s peči, zgrabi mačko in jo nese na peč, govoreč): Ho, ho, bratec, ti si pa kavelj, ti! Izvrstno si jo pogodil. Stari malhar se zdaj gotovo ustraši te črne pošasti in jo popiše odtod!

R i k o: Tudi jaz sem tega mnenja.

N i k o (vrže na Marka mačko, ki glasno zamijavka, jezno zasopiha, skoči na tla in odtam na okno, kjer se obrne, nagrbi hrbet in zre s svetlimi očmi nazaj na Marka. Zamijavka še enkrat).

R i k o (skoči z okna vun in drži z eno roko mačko na oknu).

N i k o (se skriva pod cunje v kotu na peči).

M a r k o (plane preplašen kvišku in se ozre po sobi): Grom in strela, kaj pa je to zopet?! (Zagleda mačko na oknu). A, a, ti črna hudoba, si me

prišla strašit in motit! (Mačka zopet zamijavka). In zdaj se mi še repenčis tam-le na oknu, kakor da bi se te moral bati! Čakaj, čakaj, jaz ti posvetim! (Zgrabi gorjačo in udari z njo po tleh proti mački, ki se na oknu zasuče, skoči vun in izgine). No, zdaj bom menda imel vendar že mir! (Postavi gorjačo nazaj v kot, leže na klop in zopet zaspi).

N i k o (se dvigne iz svojega skrivališča, pogleda na Marka in potem na okno): Pst, pst! Riko!

R i k o (se prikaže na oknu in stiska z rokami nekaj k sebi v naročje): Da, da! Sem že tukaj!

N i k o: Ne preženeva ga! Zaman ves najin trud!

R i k o: Bova ga! Ná, tu imaš novo zver, ki je sicer manjša kakor mačka, a mnogo strašnejša. (Vrže mu podgano na peč).

N i k o (jo prestreže): Joj, joj, podgana! Še jaz bi se je skoraj prestrašil. Ta bo pa že nekaj napravila, ta! (Drži jo z rokami pred seboj in se nagne čez rob peči nad Marka). Zdaj, zdaj!

R i k o: Kakor bomba bo učinkovala! Misliti morava tudi sama na svojo varnost. Bratec, skrijva se, ako so ti ljube tvoje koščice! (Poskoči z okna vun in izgine).

N i k o (vrže podgano na obraz Marka, skoči s peči in se skrije pod mizo za tam stoječe škornje).

M a r k o (plane zopet prestrašen kvišku, se prime z rokami za glavo in gleda proti oknu. Mimo njega steče podgana skozi okno vun.) Tristo črnih kosmatinov! A zdaj pa še podgane skačejo name! Morda se lotijo še mojega nosa, misleč, da je suha svinjska kost. To je pa že prehudó. Tu ne ostanem več brez luči. Minka, Minka, pridi noter z lučjo!

Četrti prizor.

M a r k o, M i n k a.

M i n k a (še v kuhinji): Takoj, oče Marko! (Sname svetilnico s stene in stopi z njo v sobo).

M a r k o (razburjen): Minka, ta izba je cel zverinjak! Muhe, mačke, podgane in kaj vem kakšne zverine se nocoj tukaj zbirajo in skačejo dol s peči name. Zdi se mi, da sem slišal tudi neke čudne glasove zgoraj na peči. Ne vem, ali se mi je to sanjalo ali je bilo res. Star sem že, a kaj takega še nisem doživel. Skoraj bi me bilo strah. Kakor zakleto, kakor začarano se mi zdi ozračje te izbe.

M i n k a (preplašena): Grozno! Tudi meni je nocoj tako čudno tesno pri srcu, kakor bi me tlačila kaka huda slutnja. Popolnoma se je že zmračilo, a očeta še zdaj ni domov. Druge dni je bil navadno tak čas že vselej doma. Kaj, če se mu je prigodila kaka nesreča!

M a r k o: Bog čuvaj dobrega starega moža in ga srečno privedi domov! Minka, posveti gor na peč, če ni morda tam kako skrivno vražje gnezdo ali pa kaka luknja v podstrešje, odkoder se vsipljejo v sobo nepoklicani štirinožni in večnožni nočni gostje! (Stopi na klop pri peči, gleda na površje peči in na strop nad njo).

M i n k a (stopi na klop zraven njega, sveti na peč in prevrže tam ležeče cunje): Nič, nikjer nič sumljivega! (Stopi na tla in sveti okrog po kotih ob tleh).

M a r k o (stopi za njo na tla in gleda za lučjo): Res, nikjer nič ne- navadnega. Čudno, čudno!

M i n k a: Majhno opravilo za nocoj imam še v kuhinji. Oče Marko, ali greste z menoj in se tam še kaj pogovoriva, da vas ne bodo več tukaj preganjali duhovi?

IZ KRALJESTVA PRAVLJIC

M a r k o: Ne bojim se jih, a da bi se prostovoljno tepel z njimi, tega pa tudi ne maram. Star sem že, in moje kosti imajo rade mir, posebno ponoči. Torej pojdiva v kuhinjo!

M i n k a (gre z lučjo v roki v kuhinjo).

M a r k o (gre za njo in zapre vrata za seboj).

Peti prizor.

Niko, Riko.

N i k o (prileze po štirih izpod mize in vstane, si položi roko na prsa in se globoko oddahne): A-a-a! Vendar enkrat!

R i k o (poskoči skozi okno v sobo in veselo zavriska): Ju-hu-hu! (Pljune v roke, zaploska, naredi kozolec, obsedi na tleh in pogleda samozavestno na Nika). Hej, bratec, ali si videl, kaj vse se naredi z bistroumnostjo in vztrajnostjo?!

N i k o: Da! Pregnala sva starca odtod in očistila zrak v tej izbi.

R i k o: Moja zasluga je, da se je to zgodilo.

N i k o: Tudi moja! Pomagal sem ti.

R i k o: No, pa imej še ti majhen delež ob tem! To meni ne škodi. Dovolj drugih imenitnejših celih del venča moje življenje. Ju-hu-hu! (Postavi se urno na noge in začne deklamavati):

Mi škratje smo majhni,
naš velik je rod,
ljudem smo tu v škodo,
v zabavo drugod.
V duplinah pri polhah
predremljemo dan,

a noč nas požene
za posli na plan,
in čim bolj jezijo
ljudje se na nas,
tem večje je naše
veselje ta čas!

Nikec, ali ni res tako?

N i k o: Seveda je res! Ali je ta pesem tudi tvoja last?

R i k o: Tudi, tudi! Ju-hu-hu! (Prekucne se zopet čez glavo).

N i k o: Izredno dobre volje si nocoj, bratec!

R i k o: Saj sem lahko! (Potegne iz žepa denarnico, jo odpre, pomoli pod nos Niku in požvenkeče z drobižem, ki je v njej). Poglej in ugani!

N i k o: Ne morem, bratec! Stara, poguljena je že ta denarnica. Gotovo je kakega trpina. Krvavi žulji so v njej ta denar. Hudo mu bo po njem, kdor ga je izgubil.

R i k o: Kaj to meni mar! Ljudski vzdih, ljudska jeza, to je naše veselje. Ali nisi čul, bratec, moje pesmi? Ta denarnica je gospodarja te bajte.

N i k o: Ribiča Simona!

R i k o: Da, Simona! Danes popoldne je zažvrgolela naša ptica na drevesu in mi naznanila v svoji pesmi, da je on krenil z obilnim ribjim plenom v bližnji trg, kjer gotovo hoče ribe dobro prodati in precej denarja izkupiti zanje. Zato se jaz še ob solnčnem svitu splazim iz svojega skrivališča k brvi, ki drži čez globok jarek v Črnem gozdu in se do rje navadno proti večeru Simon vrača domov. Brv izpodkopljem in omajam na obeh koncih, potem se skrijem v skalnati duplini in čakam ...

N i k o: ... da pride ubogí ribič in se prekucne z brvi v globino!

R i k o: Tako se je tudi zgodilo. Ribič je obležal nezavesten v jarku, jaz pa sem mu vzel denarnico z vsem denarjem vred. Ju-hu-hu!

N i k o: In kaj je z ribičem?

R i k o: Ne vem. A kaj to meni mar! Pustil sem ga tam ležati in odšel. Pobriganjo naj se zanj ljudje!

N i k o: A tako! Zdaj mi je jasno, zakaj je tukaj prej mlada neumnica tako vzdihovala in tožila Marku, kako ji je težko in tesno pri srcu, ker se ji oče še ni vrnil.

R i k o: Naj le vzdihuje! Imela bo še več in še hujšega podobnega opravila, ko bom vzel jaz še njo na muho! Ju-hu-hu!

N i k o: Kaj boš zdaj storil s Simonovim denarjem?

R i k o: Nesel ga bom našemu milostljivemu kralju.

N i k o: Zopet te bo pohvalil.

R i k o: In zapisal v zlato knjigo zaslužnih del našega rodu!

N i k o: Srečen si, bratec!

R i k o: Zdaj še ne, upam pa, da postanem srečen v kratkem, ko dosežem s svojimi zaslužnimi in velikimi deli svoj smoter, ki ga imam vedno in povsod pred očmi ...

Šesti prizor.

Simon, Minka, Marko, Niko, Riko.

S i m o n: (vstopi v kuhinjo. Čelo ima obvezano z robcem, ki je okrvavljen. Hodi počasi in opotekajoče): Hvala Bogu, vendar sem zopet doma!

R i k o (preplašen): O, ješteneš! Simon je prišel! Zdaj bo pa dirindaj tukaj! Bratec, skrijva se!

N i k o: Da, skrijva se, a kam?

R i k o: Za menoj! (Zleze pod mizo v kot in se skrije tam).

N i k o (spleza za njim).

M a r k o, M i n k a (prihitita medtem začudena Simonu naproti, ga odvedeta v sobo in posadita na stol ob mizi).

M i n k a (sname mimogrede z eno roko svetilnico s stene in jo stopivši v sobo postavi na mizo): Ubogi očka! Torej padli ste z brvi in obležali nezavestni v jarku?

M a r k o: Sreča velika, da se nisi hujše pobil in si zlomil kakega uda!

S i m o n: Da, velika in čudovita sreča je to zame. Sam sem se čudil, da sem ostal živ in cel, ko sem se prebudil iz nezavesti in se prepričal, da sem se pri padcu samo pretresel in si prebil kožo na glavi. Obenem sem zaslišal v bližini šumenje potoka, se splazil po štirih do njega, si izpral rano in se obvezal z robcem. Odleglo mi je.

M i n k a: Res, varovala vas je in pomagala vam k rešitvi višja moč.

S i m o n: Tudi jaz mislim tako.

M i n k a: Zdaj vam prinesem večerjo, da se pokrepčate z njo, potem vam bo še lažje. (Odide v kuhinjo in pusti vrata odprta, da se vidi iz sobe tja).

M a r k o: In jaz prevežem rano ter jo namažem z mazilom iz zdravilnih korenin. Čez noč se še počiješ in naspíš, jutri boš pa zopet zdrav. (Gre k svoji malhi na klopi pri peči, jo odveže in vzame zavitek iz nje. Nato se vrne k mizi, položi zavitek nanjo in ga razvije).

S i m o n: Jaz pa bom medtem še povedal, kaj vse se mi je še pripetilo danes.

M i n k a (se vrne iz kuhinje z večerjo in jo postavi pred Simona): Tako-le, očka! Sedaj se pa le poslužite božjih darov! Gotovo ste že lačni.

M a r k o (odveže staro obvezo na Simonovi glavi in jo vrže na tla): Minka, nov robec boš dala!

M i n k a: Seveda! (Poseže ponj v miznico in ga položi pred Marka).

S i m o n: Da, prileglo se mi bo. (Prime za žlico, já počasi in nadaljuje svoje pripovedovanje): Kakor sem že omenil, sem imel veliko srečo pri padcu z brvi. Nenavadno srečen pa sem bil danes tudi pri svojem poslu na morju.

M a r k o: Torej si dosti nalovil. A kje je ostal tvoj bogati plen? (Namaže medtem novi robec s svojim mazilom in obveže z njim Simonu ranjeno glavo).

S i m o n: Potrpljenje! Vse povem po vrsti. — Zgodaj sem nalovil polno posodo jako lepih živali. Zato sem z njimi sredi popoldneva krenil namesto domov v bližnji trg in jih tam prodal. Dobil sem lepo vsotico in se z njo napotil domov vesel, da s tem tudi Minki prihranim za jutri nadležen posel na trgu.

M i n k a: Ah, očka, kako ste mi dobri! Sami ste nesli v trg prodat ribe, da bi jaz lahko ostala doma in kaj drugega lažjega delala.

S i m o n: I, kakopa! Ali ni tako prav? Pomagati moramo drug drugemu in si tako vzajemno lajšati trpljenje. Tako sem mislil s svojo srečo napraviti malo olajšavo ali malo srečo tudi tebi. Toda, kakor pravi pregovor, ni sreče brez nesreče! Ko sem se pri potoku postavil na noge, da bi šel domov, sem si potipal žep. Toda groza, denarnice z denarjem ni v njem! Pretipljem si vse žepe, preiščem ves kraj okrog, a mojega današnjega zaslužka ni nikjer. Izgubljen je! Napotil sem se jako žalosten domov, in denarna izguba me je bolela mnogo huje nego rana na glavi.

M a r k o: Nesrečni Simon!

M i n k a: Da le hujšega ni! Ta nesrečni denar bomo že pogrešili. Zaslužili si bomo drugega, in vse bo zopet dobro. Zato se, ljubi oče, potolažite in pozabite še nočjo na izgubljeni zaslužek!

S i m o n: Saj bom moral pozabiti nanj! Ne bo drugače. Tolažim se pa tudi s tem, da ga morda najde pošten človek in mi ga vrne.

M a r k o: Prav praviš, Simon! Tudi to se še lahko zgodi.

S i m o n (položi žlico na mizo): Hvala Bogu, zdaj sem se pa zopet pošteno najedel. (Sklene roke, jih dvigne kvišku in se pokriža.) Zahvaliti se moram pa tudi vama, ker sta mi postregla tako ljubeznivo, zahvaliti se s praznimi besedami, ker nimam vinarja v žepu, da bi vaju vsaj nekoliko odškodoval.

M a r k o: Ne bodi, ne bodi, Simon, tako čuden! Ali se mora vse plačati? Sam si prej rekel, da moramo pomagati drug drugemu. To sva storila tudi midva iz dobrega namena, iz dobrega srca. Saj to je naša krščanska in človeška dolžnost!

M i n k a: Tako je! Očka, zdaj pa v posteljo, da se počijete! Pogovorili se bomo kaj več lahko jutri.

M a r k o: Da, k počitku, Simon! Potreben si ga. Tudi jaz se takoj odpravim v odkazano mi ležišče v podstrešju. Zbogom! Lahka noč! (Prime zavitek na mizi, ga potlači v malho, si vrže to čez ramo, prime za gorjačo in jo pokaže Minki z nasmehom): Te-le pa ne smem nočjo pozabiti tukaj. (Odhaja skozi kuhinjo in leze po lestvi v podstrešje, kjer izgine.)

S i m o n (gleda za njim): No, no, Marko, če res že odhajaš spat, pa lahka noč!

M i n k a: Lahka noč in hvala, Marko!

M a r k o (v podstrešju): Že dobro, že! Lahka noč še enkrat!

N i k o (smukne izpod mize skozi odprta vrata v kuhinjo in odtam spleza po lestvi v podstrešje za Markom).

Sedmi prizor.

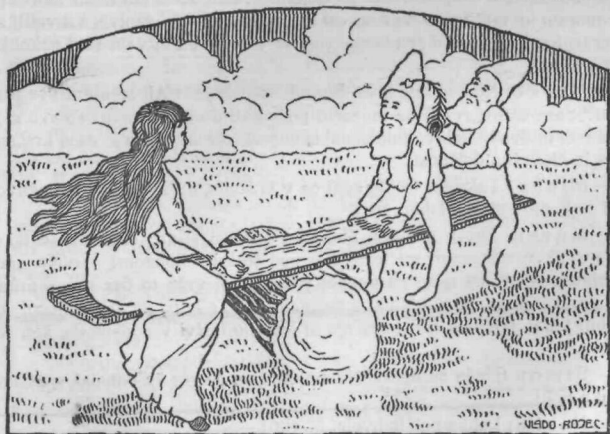
Simon, Minka, Riko.

Simon (se dvigne s stola): Torej, pa se odpraviva še midva k počitku! A prej bi še rad opravil tukaj svojo večerno molitev. Premagati hočem za ta čas svojo utrujenost in potrtoost, zakaj veliko hvalo sem dolžan svojemu nebeškemu Očetu za današnjo čudno rešitev pri padcu z brvi. (Poklekne na stol in se nasloni s komolci na mizo.)

Minka: Pridružim naj se še jaz vaši molitvi! Moliva skupaj! Tudi jaz bi si rada olajšala v molitvi svoje srce, ki je prepolno prečudnih čvstev. (Poklekne na stol za mizo pred oltarček ter zre s povzdignjeno glavo in s povzdignjenimi rokami na podobo Križanega.) Oče naš, ki si v nebesih, posvečeno bodi tvoje ime!

Simon: Daj nam danes vsakdanji kruh in nas reši vsega hudega!

Riko (se prikaže izza škornjev pod mizo in si tišči ušesa z obema rokama; čez nekaj časa se zopet pomakne nazaj v svoje skrivališče).

NIKO IN RIKO SE ZABAVATA S SVOJO KRALJICO

Minka: O, prevzvišeni, vsemogočni Stvarnik in kralj nebes in zemlje! Ozri se milostno na mojega ubogega dobrega očeta in name! Pošlji nama v varstvo, vodstvo in srečo duha moje ljube pokojne mamice, ki je bila tako dobra in blaga, ki naju je tako iskreno ljubila in zdaj gotovo uživa zasluženno večno plačilo pred tvojim obličjem . . .

Simon: In gotovo tudi v svoji sedanji visoki sreči ni pozabil njen duh na naju. Misli in gleda na naju in bi nama rad pomagal v boljše zemeljsko življenje . . .

Minka: Zato ga, ljubi Bog, vsaj za nekaj časa pošlji k nama z oblastjo in močjo, da odvrne od naju sovražno Usodo, ki naju že od nekdaj peganja in zatira z vsakovrstnimi nadlogami in nezgodami! Potem naj tudi naju tu obsijejo srečni in veseli dnevi, po smrti pa ti naju dobrotno sprejmi v svoje rajsko bivališče!

Simon: Mili Bog, usliši prošnjo te dobre nedolžne deklice! Če ne jaz, pa je ona vredna največje sreče na tem in onem svetu! Star sem že, kmalu bom moral za svojo ženo. Prosim te prav presrečno, preskrbi mi hčerko pred mojim odhodom, da bom mogel miren in potolažen zatisniti trudne oči!

Minka: Bodite brez skrbi zaradi mene, dragi očka! Zaupljiva združena molitev predere oblake! Trdno sem uverjena in prepričana, da naju neskončno usmiljeni Bog usliši, in potolažena se zdaj odpravim k nočnemu počitku.

Simon: Amen! (Pokriža se in stopi na tla.)

Minka: Amen! (Ravno tako stopi na tla, prime za svetilnico in gre v čumnat. Vrata pusti odprta. Medtem govori): Postelja je že mehko postлана, jaz vas še sezujem in vam pomagam, da boste prej pod odejo.

Simon (gre za njo in pripre vrata za seboj, govoreč z ginjenim glasom): Bog te poplačaj, ljuba hčerka, ker si mi tako dobra!

(Ko Minka in Simon zapustita sobo, se posveti v kuhinji od leve; svetloba polagoma narašča in začne se svetiti tudi v sobo.)

Osmi prizor.

Riko, Niko.

Riko (se priplazi izpod mize in smukne v kuhinjo, pustivši vrata napol odprta za seboj. V kuhinjo se posveti od leve močnejše. On počene na tla, dene roko nad oči in gleda proti svetlobi. V podstešju zdaj zaro-poče, kakor bi Marko udrihal okrog sebe s svojo gorjačo).

Niko (zdrkne po lestvi navzdol, z zadnjih klinov se prekucne na tla, sede počasi, se prime z obema rokama za desno koleno in stoka): O,

ješteneš, ješteneš, zdaj sem jo pa izkupil! Moja noga ne bo nikdar več zdrava!

Riko (se zvija od smeha in govori): Hehehe, bratec, ali te je Marko oplazil? Njegova gorjača pač ni sladka, kaj? Prav ti je, zakaj si pa tako neroden!

Niko (se zvija od bolečin): O, ješteneš, boli, boli! Kako bom zdaj prišel domov? In ti mi še privoščiš! To ni lepo od tebe!

Riko: Potolaži se! Pomagal ti bom odtod. A treba bo hiteti. (Pokáže na levo): Poglej, kako se sveti tam-le v daljavi! Svetloba je vedno večja in bliže.

Niko (se zagleda na levo): Resnično! Ali kaj pomeni ta svetloba? Odkod prihaja? Ali vzhaja mesec?

Riko: Ne! To ni mesečni vzhod! To je nebeška svetloba.

Niko: O, gorje! Riko, beživa, da ne pride še kaj hujškega čezme! Pomagaj mi! (Poizkusi, da bi vstal, a ne more.)

Riko (ga zadene na rame): Zdaj pa tiho! Tu notri še ni zrak čist. (Nese ga stopaje po prstih skozi sobo do okna, tam ga prisloni k zidu).

Niko (zleze na okno in izgine v temi).

Riko (spleza za njim in skoči vun v temo).

Deveti prizor.

Minka, materin duh, angela, pozneje Riko.

Minka (stopi iz čumnate v sobo in postavi svetilnico na mizo. Opazi čudno svetlobo, ki jo obsveti iz kuhinje, osupne in stopi za korak nazaj. — Ta hip se zasveti še močnejše in obenem se zasliši iz kuhinje polglasno petje, brenkanje na kitaro in drhtenje glasov gosli. Petje in godba prihajata vedno glasnejša ter se bližata iz kuhinje v sobo):

Nas, dobra Minka, se ne boj,
poslanci smo nebeški;
uslišana si ti nočaj,
vsej bedi naj človeški

ta prstan, ki se tu blišči,
za vedno konec naredi
ter tebi in očetu
odpre zdaj raj na svetu!

Materin duh (ženska v beli halji in z belim pajčelanom čez glavo se prikaže sredi pesmi na pragu in počasi stopa v sobo proti Minki).

Angela (na vsaki strani materinega duha po eden, stopata v sobo. Angel na desni drži v roki palmovo vejico, a oni na levi krožnik in na njem bliščeč se prstan).

Minka (razprostre roke proti materi, ko utihne pesem, in veselo vzklikne): Moja draga mamica, ali vas smem objeti in se nasloniti na vaše zlato srce?

Materin duh (iztegne roko proti Minki): Ne, mila hčerka moja, zdaj še ne, ker si ti še v trohljivih človeških okovih; a jaz sem duh. On, h kateremu sta z očetom ravnokar tako zaupljivo dvignila v molitvi svoje želje in prošnje, te je uslišal in me pošilja k tebi na zemljo s tem srečonosnim prstanom. (Pokaže na prstan na krožniku). Kadar boš v stiski ali potrebi, si ga natakni na prst, zasuči trikrat okrog na desno, in stopila bosta tisti hip pred te ta-le služabnika (pokaže na angela), ki sta moj in tvoj angel varuh, in izpolnila ti bosta, kar boš velela njima. Nato zasuči prstan trikrat okrog na levo, in izginila bosta.

R i k o (se priplazi medtem v kuhinjo skozi zunanja vrata, nekaj časa prisluškuje tam, potem pa zopet izgine).

M i n k a (sklene roke od začudenja): Ah, kaka neizrečena sreča! Najbolj pa me veseli to, da bo te sreče deležen tudi moj dobri stari očka!

Materin duh: Prav je, da te to veseli. Ljubezen do očeta ti bo s tem čudodelnim prstanom obilno poplačana. (Vzame prstan s krožnika in ga dá Minki.) Tu ga imaš! Hrani ga skrbno, zakaj ako ga izgubiš, brezupna in žalostna bo tudi še zanaprej vajina bodočnost. Varujta pa se tudi zlobnih škratov, ki so vama že škodovali, radi pa bi vama napravili še več škode in nadlog.

M i n k a (sprejme prstan s svetim strahom in si ga natakne na prst): **Mati**, kako se naj vam zahvalim za ta neprecenljivi nebeški dar?

Materin duh: Zahvali se Njemu, vsemogočnemu kralju nebes in zemlje, ki ti ga pošilja po meni!

M i n k a: Torej pa prosim, da njemu sporočite mojo zahvalo!

Materin duh: To storim. Zdaj sem izvršila tukaj svojo nalogo in vrniti se moram zopet v svoje nebeško bivališče. Povej očetu, da ga pozdravljam. Zbogom, ljuba hčerka, moj blagoslov naj te spremlja po vseh potih življenja! (Dvigne roke proti Minki in jo blagoslovi).

M i n k a (poklekne in vzklikne): O, mati, zlata moja mati!
(Svetloba začne ugašati, materin duh in angela izginejo.)

Zagrinjalo pade.

Tolažba.

*Naj le na lice blede
solzica ti rosi:
uso žalost in uso bedo
na dno srcá zaprí!*

*A ključ Bogu izróči,
za vse naj on le ve;
On hoče ti pomóči,
ti lajšati gorje!*

Janko Leban.

Veverka in dete.

Glej veverko, kako prijazno
v tesnobi kletke se zabava:
ob lešniku zobé si brusi — hm! —
z metlico-repom povihrava.

Martinek jo zavzeto gleda
in preudarja zagonetko:
kako in kdaj in s čim, da tudi on
imel bi lešnik, rep in kletko!

E. Gangl.

Nebo in zemlja.

Bele, srebrne ladjice
po morju visokem veslajo,
žejni, prežejni zemljici
dobrotno piti dajo.

Ljuba, preljuba zemljica
z močjó se mlado dvigne,
ladjic nikjer — in v sinje nebo
škrjančkova pesemca švigne!

E. Gangl.

Vrt in polje.

Ob hišici dehti cvetoči vrt,
metulji, ptički se spreletajo,
srce Alenki v pesmih se oglašá,
in prstki vence nežno spletajo.

In blizu, daleč tam — glej, njiva — kruh!
V tla brazde se globoke režejo,
za plugom — oče; in njegove misli
nebo, Alenko, njivo vežejo . . .

E. Gangl.

Ponos in poklon.

Nove hlačke, nova suknja,
na klobučku vonj cvetóv —
ej, ponosno stopa Markec,
v božji hram gre pot njegov!

Ko zapoje mili zvonček,
dvigne mašnik hostijo,
Markec pade na kolena
in pokloni se pred njo.

E. Gangl.

IVO TROŠT:

V mejah Jugoslavije.

orko in njegova mama sta se ozirala za zahajajočim solncem. Kar vpraša dvanajstletni Zorko: »Kje je konec Jugoslavije?«

»Tam, kjer se več ne glasi naš mili jugslovanski jezik,« odgovori mati.

»Zakaj pa ni Bog ustavaril Jugoslavije po vsem svetu?«

»Zato, da se tudi mi naučimo spoštovati jezik tujih narodov. Potem šele spoznamo, kako dragocen zaklad je naša krasna materinščina, ki smo ji s toliko težavami priborili tujščini enako pravico, koliko je vredna naša svoboda in s kako vnmemo jo dolžni braniti,« razlaga mati.

Zorkove misli so hitele za solncem, ga došle in prehitete, ko je vprašal: »Koliko časa sije solnce drugim narodom?«

»Ves čas, kadar spimo. Zjutraj boš ti smrčal, ko pozdravi solnce izza Crnega morja gorovje Balkan in se spne na jugoslovansko obzorje. Potem nas gleda do večera,« pripoveduje mati navdušeno.

Dečku se je širilo srcé od narodnega ponosa.

Pozna zima.

*Belo polje, bele kočé . . .
Vmes pa komaj vidne steze,
a nad njimi mlade breze
kot device plakajoče . . .*

*Ve želite si pomladi,
pa je Bog še dati noče;
le snežinke padajoče
vam nasul je po ogradi.*

*Kraj potoka se v zrcalo
le pogledjte, če ne veste,
da oblekel kot neveste
vas v obleko je prezalo!*

*Belo polje, bele kočé . . .
Vmes pa komaj vidne steze,
a nad njimi mlade breze
kot device smehljajoče . . .*

Boleslav.

DRAGOTIN HUMEK,
„ZVONČKOV“ UMETNIK-SLIKAR

FR. PALNAK:

Čveteronožci v našem gozdu.

I.

olnce se še komaj zbuja, ko nastopimo poletnega jutra pot v gozd. Polagoma se trga v njem trda tema, ki prepreza vrhove dreves ter leži še gostejša tema okrog nas. Napotili pa smo se vanj tako zgodaj, da vidimo, kako se bude njegovi čveteronožni prebivalci, kacc vstajajo, kako odhajajo na svoja dnevna opravila, in da pogledamo, kakšna so ta.

Še vse tiho. V vrhah se počasi svetlika, vedno globlje prodira luč. A že v prvem svitu se oglasi nad nami: »Pojdi gor! Pojdi gor!« — Gledamo, kdo bi nas klical, a ne uzremo kričača. Vidi pa nas menda ta; saj se norčuje prav pošteno: »Stric motovilo, si videl svojo kobilo?« — Hej kobilar, ti si? Zgodnji budilec v gozdu? Le zbudi nam ga, da vidimo njega in njegovo življenje! Prikliči nam luč, pripravi nam jo! Glej, ni ravno prijetno, plaziti se v tej poltemi!

Pst! Kaj je to? Debela neokretna žival se je prevalila pred nami čez pot. Neokretna, a vendar nagla dovolj, da nam je izginila hitro izpred oči, in le slišimo jo še, kako lomasti naprej po gozdu. A ne sme nam uiti. Videti ga moramo, ki nam je pretekel pot prvi. Obrnemo se hitro za njim, svetloba že raste, in tudi že vidimo več okrožja skozi drevje. Tam, že precej daleč pred nami, se prikaže hrbet in belkasta glava z dvema črnima progama, ki gresta od gobca na vsako stran preko oči in ušes. Samo toliko ga vidimo, in že se nam zopet skrije. A spoznali smo ga vseeno — j a z b e c a, ki se vrača s svojega ponočnega pohoda. Natančneje si ga ne moremo ogledati, ker nam je že izginil.

A glej ga — drugega samotarca jazbeca, ki prihaja ravno proti nam! Postojmo! Prav mimo nas mora, in tega bomo videli lahko natančno. Ni nas zapazil, tudi zavohal nas ni in počasi koraca dalje.

Kratke, čvrste noge postavlja premišljeno naprej. Še ustavil se je. Zdaj ga vidimo: podolgovata, ošpiljena glava, male oči in tudi mala ušesa. Preril je nekaj na tleh. Najti je moral žužka, ki se ni nadejal sovražnika, da mu pomaga sam s seboj napolniti navsezgodaj že itak siti trebuh. Izginil je v gobcu, in že so ga zmleli ostri jazbečevi zobje. Požeruh pa, ki se je mastil vso noč s hrošči in črvi, ki si je zgrabil kje drobno miško ali prijel mladega zajčka, ki ni odnehal pri ptičjem gnezdu ter ga izpraznil, če je le mogel, se pomika naprej. Dobro ga še vidimo, a hipoma — kakor da se je pogreznil.

Tam na prisojnem obronku je izginil v zemljo. Tam ima svojo jazbečino, ki si jo je izkopal s svojimi čvrstimi zavitim krepplji. Na štirih do osmih krajih pride lahko iz nje, vsak hodnik je dolg do deset metrov, vsi pa se stekajo proti kotlu, kjer si je priredil dva metra globoko pod zemljo prav udoben in prijeten dom ter si ga nastlal na mehko z mahom.

Tukaj prespi dremuh ves dan. Po vseh hodnikih pa ne hodi vedno, ker jih ima večino za slučaj nevarnosti. Če si je mogel izbrati za svojo palačo prostor med skalovjem, mu je še ljubše, bolj varen je in še bolj na miru; mir pa je za zavaljenega sivca prvi in najpoglavitnejši. Kakor je videti jazbec zapuščen, skrbi v svojem stanovanju za največji red in snago. V jazbečini njen prebivalec tudi prezimi. Debel, kakor je jeseni, se spravi k počitku, žre do hude zime še prihranke, ki si jih je nanosil na kmetov račun s polja, potem pa zaspi. Če zima ni prehuda, se zbudi večkrat, in sled njegovih širokih podplatov po snegu dostikrat pokaže, da je prišel pogledat na božji svet. Takrat si utrga tudi kakšno koreninico, a vendar pride spomladi na spregled medel in suh, jeseni tako rejem trebušček mu je upadel docela.

Pustimo zdaj samotarca, naj se prespi! Če bi čakali nanj, da se prikaže, bi čakali predolgo. Pred večerom bi ga ne videli. Tedaj pa bi pr

vhodu luknje čuli podzemljaka, kako ropoče znotraj in se zopet odpravlja na lov. Počasi poluka tedaj z glavo in oprezuje, če je vse mirno in varno; potisne se še nazaj in skrit napeto poslušša. Potem šele pride vun, preišče z ušesi in z nosom vso okolico, če je dosti varna, nato pa koraca počasi od svojega bivališča, kamor se vrača šele zjutraj.

Huš! Kaj je gozd že oživel?

Seveda! Solnce je že razlilo nanj svoje zlato, in vsepovsod se glasé ptiči, od vsepovsod nam bije na uho skrivnostno šumenje in šuštenje.

Pa kaj je skočilo pred nami in se prav tako hitro skrilo? Kje? Mlad hrastič — še skoraj šibica — se je zazibal ravnotam. Slaba šibica, je li bolan sirotek? Primemo ga, pa nam ostane kar v roki. Seveda, korenin nima. O, tu je bila na delu gozdna krtica. Ta se nam je skrila pod zemljo, kjer opravlja svoje škodljivo delo. Majhna, rjava, debelega trupla, malih ušes in kratkega, gosto poraslega repa, sodi med miši, ki pa jih ločijo od nje velika ušesa in dolgi, goli rep. Pod zemljo je ne moremo zasledovati, a zapomnili si bomo njeno škodljivo življenje.

Saj ni sama od mišjega plemena v gozdu. Še druge so, ki glodajo po drevju lub in veje, kakor nam pokaže marsikatero drevo na naši nadaljnji poti. Med temi škodljivci je tudi sivorjavnkasta gozdna miš, ki je sicer v vsem podobna hišni miši, le da je večja in daljšega repa. Ta sicer ne gloda debel in živ! največ ob gozdnih sadežih, žužkih in drobnih, vlaknastih koreninicah, a ne za metava tudi svežih, sočnatih bukvic, ki so prišle iz zemlje, ter napravlja na ta način dosti škode. Tako tudi v gozdu, kakor doma in na polju miši niso prida.

Komaj smo izrekli to obsodbo, nam obstoji oko na živalci, ki leži zadavljena ravno pred našimi nogami. Čisto je podobna miši, samo manjša je in tanjša ter ima dlakav rep in dolg koničast gobček. Ta ji je odprt, in en sam pogled na zobovje nas prepriča, da nimamo opraviti z nikako mišjo, ki imajo vse spredaj po dva dolga, dletasta zoba, s katerimi glojejo. Naša živalca tu pa ima ostre koničaste zobke, prav ustvarjene za plenjenje. R o v k a je ali, kakor ji tudi pravijo, špičmoh.

Kdo bi vedel povedati, koliko žužkov in črvov je pohrustala ta, zdaj mrtva živalca še to noč. Ali pa, kako je bežala, da uide sovražniku v

svojo podzemeljsko luknjo? Kdo bi uganel, kateri močnejši in ostrejši zobje so storili konec njenemu požrešnemu življenju? Kaj je bila lisica ali kakšna mačka ali sova? Vse te zadavijo rovko, ne požre pa je razen kač nobena žival, ker ima rovka prav močen duh po pižmu, ki ne ugaja našim gozdnim ujedam.

Pustimo to mrtvo rovko! Saj dolgo ne obleži tukaj; žužki, črvi in mravlje so se že spravili nad njo ter uničujejo njo, ki je uničila v svojem življenju toliko njihovih sorodnikov.

II.

Oho! Glejte, glejte! Ravno smo jo imeli v mislih — rjavo kožuško lisico, pa se nam prikaže! O, le skrivaj se s svojo rjavino ob rjavi

zemlji in za rjavkastim grmovjem, izdajaš se nam vzlic temu, ker še vedno vidimo, kako zvedavo gledajo iz široke, ošpiljene glave s pokončnimi ušesi tvoje črne oči proti nam! Na tvojih prsih nam blešči

nasproti tvoja belina s kožuha, in stiskaj se, kolikor hočeš, meter dolgo truplo je le predolgo, da ga skriješ kar tako!

Dolgi, košati rep si iztegnila in stojiš nepremično, a eno prvih šapic imaš že privzdignjeno, da jo pocediš, prekanjenka, kakor hitro zapaziš, da ti žuga od naše strani nevarnost.

Le čakaj! Tudi mi imamo čas čakati, ti pa nam pokažeš svojo pov.

Saj vemo! Zdaj-le, ko ugiblješ naše misli, si gotovo tudi preudarila: »Aha, moja lisičino bi radi spoznali. Pa ne bo nič!« se nam smeješ v pest.

Di bi bili mi lovci in bi oprezali za tvojim kožuhom, ali bi nam ga pustila?

Za našim hrbtom nekaj zašumi, za hipec se ozremo — in lisice ni več. Kje daleč pred nami se že premičejo pred njo vejice grmovij, skozi katera beži! O, ti prekanjenka! Ti potuhnjenka! Seveda nam ne pomaga nič vsa jeza. Da bi bil z nami pes, bi jo gonil in prignal prav do katerega vhoda njene lisičine. Potem naj pa le laja zunaj, lahko tudi koplje v zemljo — lisice ne najde več v jami. Na drugi strani svoje luknje jo je že popihala na svetlo; zadavila je znabiti še mimogrede ptico, ki je sedela prenizko, in ji morda že prav ta čaš skubi perje.

Taka je ta prekanjenka! Ukani te desetkrat v hipu, ko si se najmanj nadejal. Vemo, da so nastavljene za njo v gozdu pasti, a tudi ona ve ter se jim izogiblje tako vestno, da pobaše iz njih vun vado, če le količkaj more. Kaj se briga lisica za pasti! Saj je ni, predrzne kakor je, niti strah, da ocigani pri belem dnevu skrbno gospodinjto ter ji odnese pred nosom najtolstejšo gos z dvorišča, če je to na samem in ni psa blizu. Potem pa se rjavka ob mastni pečenki lepo na tihem smeje ter leže nažrta spat pred svojo luknjo.

Pred svojo? I, seveda je tvoja, ampak če si jo kopala sama, je drugo vprašanje! Težko, če nisi zasmradila snagoljubnemu jazbecu njegovega bivališča ter ga tako pregnala, sama si se pa na široko okoristila z njegovim trudom. Vemo, vemo, rjavka, da napraviš to, če ti je le jazbina po volji; če je le na takem kraju, kakor godi tebi; če je le dovolj globoka in skrita v skalovju in med koreninami. Ampak z jazbecem je izgnila tudi snaga iz luknje in njene okolice, in kosti, ki leže razmetane pred lisičino, izdajajo gospodarja, ki se je hitro udomačil v bivši jazbečini in prebije v njej tudi vsako slabo vreme. V taki luknji tudi skoti samica svoje številne mladičke — časih jih je kar do dvanajst — tusem prinaša malim rjavčutom mrtvih in živih živali ter jih začne učiti rokomalharstva.

Zvita si res, lisica, a človek te ne more sovražiti, preveč čedna živaj si. Pretkana si tudi in namazana, a moramo se ti smejati, če preudarjamo tvoje ciganstvo. Mi pa smo ti danes še hvaležni, ker si nas zvodila

na sled mladih zajčkov. Ne daleč od tam, kjer smo zasačili lisico, je mala, z listjem nastlana jamica, in v njej so trije mladički. Te je rjavka zvohalala, mi pa smo jo prepodili ter tako zajčkom za enkrat rešili življenje.

Za enkrat! Kdo ve, če kdaj dorastejo. Saj so mladi zajci take sirote: Njihova mati jih zapusti že po prvih petih dneh, in navezani so sami nase v življenju. Seveda pridejo na svet že kot pravi zajci s širokodprtimi očmi in popolnoma sposobni za nadaljnje samostojno življenje, ampak sovražnikov imajo! Lisice, jazbeci, kune, velike sove — vsi, vsi jim strežejo po življenju, in med njimi tudi človek ni zadnji,

ki si prav rad privoščiči zajčjo pečenko na svoji mizi. Edino varstvo tem živalim, ki jih preganjajo vsi, človek pa posebno zaradi škode z glodanjem na polju in na vrtu, v vinski gorici in v gozdu, je, da se tako hitro

plodé. Zajka vrže štirikrat na leto mlade: prvič po enega ali dva, drugič tri do pet, tretjič in četrthi zopet po enega ali dva. Tako si pomaga zajčji rod pred iztrebljenjem.

Ogledati si pa teh mladih dolgoušcev kar nič nismo mogli. Komaj smo se jim približali, že so bili na nogah, pokazali so nam svoje kratke repke ter se spustili v skok, da se skrijejo na ugodnejšem mestu. No, poznamo jih vzlic temu; saj je zajec od vseh gozdnih živali najpogostejši, ki pride na polje, da se okoristi s kmetičevim trudom na njegovo veliko nevoljo, najpogostnejši, ki si ga imamo priliko prav dobro pogledati na kuhinjski mizi.

IVO TROŠT:

Tatvina in laž.

vanka je večkrat kaj izmaknila, pa je vselej srečno utajila svoje zlo delo. Starši so ji verjeli, pa so se jezili na součenke, ki so jo tožile, in tudi na gospoda učitelja, ki je vodil ponesrečeno preiskavo.

Nekega popoldne je odhajala Ivanka zaradi premajhne marljivosti poslednja iz šole. Učitelj se vrne po nje odhodu v razred, pa sede k delu, da nadaljuje svoje delo. Šolskega pečata ni bilo več tam, kam je izginil? Vse iskanje po sosednjih razredih je bilo zaman. S pečatom je izginila tudi škatla z močilom, kamor se pritiska pečat pred uporabo.

Vse povpraševanje je ostalo brezuspešno. Drugi dan je šolskega voditelja še bolj skrbelo, kaj bo: brez pečata ne sme oddati nobenega dopisa, ne šolskega naznanila. Treba bo naročiti nov pečat, a dotlej, dokler ga ne pošlje tvrdka, ne more biti brez njega.

Popoldne začno čitati. Tudi Ivanka odpre svojo knjigo in poišče označeno berilce. Vzklik tihega začudenja se dvigne izmed součenk njene klopi. Učitelj pogleda, zakaj se iztezajo vsi vratovi v Ivankino knjigo: povsod ob robu so stali sami krožki šolskega pečata z napisom Šolsko vodstvo v R., kakor so bili znani otrokom že iz šolskih naznanil. Šolsko vodstvo v R. zgoraj, Šolsko vodstvo v R. spodaj, ob robu, podolgem in počez.

»Ivanka!« pozove učitelj. »Danes se ti tajitev ne posreči. Stvar, ki si jo ukradla, se je oglasila sama! Ali meniš, da je šolsko vodstvo v R. kar ponoči priplavalo v tvojo knjigo in na platnice in na ovitek? Pečat si ti sinoči ukradla!« —

Ivanka taji po navadi, pa se oglasijo učenci na moški strani: »Oho! Se veliki zvon ukradi in zvoni z njim, pa trdi, da ga nisi, tatica!«

Tudi o škatli z močilom je tajila, da je ni vzela, pa so jo zavrnilo součenke: »Kam si pa namakala, da se je poznalo? Ali imaš barvan jezik?«

Velika sramota je bila to Ivanki in njenim roditeljem.

IVO TROŠT:

Joj, škoda!

anico je mati često svarila, naj ne briše ročic ob obleko, marveč ob predpasnik, ki se lažje opere. Hčerka je največkrat pozabila te opomine, pozabila tudi na tisto slovesno nedeljo, ko je bila prvič pri sv. obhajilu. Kakor bel krilatec je bila lepa Danica tisto dopoldne in srečna, ko je prvič prejela ljubega Jezusa.

Kmalu po obedu se je že zopet odpravljala v cerkev k skupni molitvi, samo venčka ni še imela. Tedaj ji prinese botra zvrhano skledico črnih črešenj za posladek v spomin slovesnega dne. To je bilo veliko veselje! Danica je zobala sladke črešnje, da je skoro pozabila na koščice. Kar zahrumi nekje na vasi: »Medvedar je tu z velikim medvedom!« — Vsi silijo iz hiš na cesto. Tudi Danica teče na prag pogledat, kako pleše zverina. Otroci so se smejali do mile volje, da jim priklenjeni medved ne more ničesar, temveč samo nerodno pleše za bore novčiče. Danica je imela oči polne solz, obe ročici je tiščala na prsi in se veselo smejala. Toda, joj! Ročici sta bili mastni in umazani od črnih črešenj, na prsih sta se poznali na obleki dve črni zvezdici, prav tako veliki kot njeni ročici z vsemi petimi prsti.

»Kaj sem naredila!« zavpije prestrašena Danica. Solze veselja se premene v solze bolesti. Mati in botra sta jo tolažili, pa ni zaleglo nič. Danica ni mogla taka v cerkev. Škoda!

Pesmi invalidov.

Brez noge.

Trkam ob tlak,
a kamen je trd —
kdo omehča ga?

Plah je korak,
v njem žalost in srd —
kdo ju premaga?

Črn je oblak
kot žalobni prt —
kdo ga prežene?

Mrsel je mrak,
v mraku je smrt —
šivljenje v njem vene ...

Slepci.

Koliko je temnih cest,
ki beše kot ptice v tuje —
pa se vrnejo v pomlad
bele, da se svet raduje ...

Koliko je mračnih mest,
misel grenka v njih potuje —
pa prisveti šarek slat,
pesmi sladkih v svet nasuje ...

Kje pa naša je povest,
da vstajenje oznanjuje? —
Črna, silna je bolešt,
ki nam v srcih kljuje, kljuje ...

Hiralec.

Mati moja, v šivljenju poletje
si mi brezskrbno prerokovala:
lice prezdravo,
krepko postavo,
v srcu pa svežih, svobodnih sil ...

Mati moja, skrbna ko ptička,
goro zeleno si mi darovala:
gosd v njej šumeči,
vir v njem kipeči,
v viru pa leka in v gosdu zdravil ...

Mati moja — o, da si znala,
kaj tojemu sinu prinese pomlad:
sols bi jesero
naplakala s vero —
sam bi se s žalostjo v njih potopil ...

Tone Gaspari.

Zastavica v podobah.

Priobčil Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Učiteljstvo jugoslovanski mladini.

Dokler ji bodeš zvesta ti, mladina,
ničesar ne boji se domovina!

Josip Stritar.

Ljubimo te, nada naša, domovine pada in ponos; ljubimo te, mladina! Gojimo te in čuvamo kot vrtnar nežne cvetice; negujemo te z ljubečo skrbljivostjo, cvet domovja! Svoje moči — telesne in duševne — posvečujemo tebi, tvoji vzgoji in probudi! ... Se li zaveš tega? Ali čutiš oni topli dih, ki preveva solnčne dvorane duševnega obzorja naše književnosti, poljane, tebi posvečene? — In zakaj te ljubimo, gojimo in čuvamo? Zakaj imamo v mislih posebno tebe sedaj, ko nam je razprostrla svoje naročje mlada domovina — širna, lepa in bogata? Zato, glej:

Vate, ljubljena mladina,
stavi up svoj domovina ...
Ti ji v luči dneva jasni
zidaš vek bodoči krasni!

Ti, mladostni cvet, dobiš v last to zemljo,
ko se razviješ, dozoriš v plemenit sad! Tebi

smo priborili Jugoslavijo — lepo našo domovino! Tvoja bo „stare slave dedovina“; ti jo moraš z bistrim umom in z delavno roko povzdigniti do trajne moči in slave, jo dvigniti iz brezdná žalostnih spominov, ji izbrisati za vselej sledove krvavega klanja, sovražstva; iztrebiti kugo barbarske sirovosti in še mnogo, mnogo! ... Vedi torej — velika naloga te čaka! Pripravljaj se sedaj nanjo! — Junaki, junakinje, opasujte že zdaj uma svetle meče! Mladina jugoslovanska, vadi, úri zdaj telesne moči! Hraní, čuvaj srca svojega blagost in plemenitost slovansko! Kuj sedaj železo volje! Vari jeklo značajnosti! Sedaj je čas! Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi! Na delo — z nami! Vodili te bomo do smotra, ti pomagali pri velikem delu, te pripravljali za junštva slavne čine, te gojili in krepili — tvoji učitelji, tvoji vzgojevalci. Slušaj naše nauke mladina! Zahajaj rada v delavnice lepe bodočnosti! Resna je naloga, važna in sveta, ki jo imaš pred seboj; brez vestne priprave nanjo je ne izvršiš ... In Jugoslavija tvoja je vredna, da se posvetiš popolnoma nje koristi in prosveti! Ona te

Ljubi, saj te lranl, saj te osrečuje s svojimi krasotami in bogastvi . . . Kliče te na delo . . . Brez tvoje zvestobe in podpore razpade — brez plemenitega sadu tvojih zmožnosti postane lahko kmalu plen grabežljivim tujcem, a tega udarca ji gotovo ne prizadeneš, mladina! Saj jo ljubiš tudi ti, saj ji vračaš njeno materinsko ljubav s svojo detinsko ljubeznijo, saj si z gorko, presrečno iskrenostjo vdana mihi svoji rodni zemlji! — To vemo in ta zavest nas osrečuje . . . To ve, to čuti tudi jugoslovanska gruda, naša majka — in srečna je! . . . Topleje in topleje te privlači na ljubeče svoji prsti . . . Vsa tvoja je mlada Jugoslavija! Vsa tvoja, tvoja je „lepa naša domovina“ . . . Bodi ji, mladina, verna! Ljubi jo! Žrtvuj se ji — in:

le tvoja je bodočnost krasna,
bodočnost solnčnožarno jasna!

Minka Severjeva.

Izpolnjeno prorokovanje.

V užičkem okraju v Srbiji je Živel še za vlade Obrenovičev človek z imenom Mateja, ki je prerokoval o Srbiji l. 1869. vse, kar se je zgodilo do danes. „Srbom bo zavladala druga vladarska rodovina. Rodil se bo boj, sovražnik bo zasedel Srbijo. Nastali bodo tako nesrečni časi, da se bodo živi, ki bodo šli mimo grobov, tu ustavili in vzdihali: „Odprite se, grobovi, da še mi živi ležemo v vas! Blagor vam, ki ste umrli, da ne zrete muk in trpljenj naših!“ Ko bo pa srbski narod dospel na vrhunc trpljenja, ga bo dvignil njegov kralj, ki je iz sredine naroda in ga bo osvobodil z vsemi Srbi in Jugoslavnimi tako, da še nikdar niso bili tako svobodni. Narod bo tako srečen, da pojde preko grobov svojih prednikov in bo vzkičnil: Vstanite, mrtvi, da živimo!“ — Tudi telefon, ki ga tedaj še ni bilo, je prerokoval: „Kralj in v Beogradu in se bo razgovarjal s svojimi ljudmi v Negotinu, Nišu, Pirotu, Vranjici, Užici, Loznici.“ Tega mu niso verjeli. Rekli so tudi, da je imenoval Niš in ta je vendar v Turčiji. „Sedaj je v Turčiji, a tedaj ne bo več.“ je dejal prerok. To se je vse izpolnilo. Samo enega še čakamo: Da pride k nam toliko blaginje in sreče, da bomo mrtvim klicali: „Vstanite, mrtvi, da živimo!“

Pozdrav navdušene jugoslovanske mladine.

Naš urednik je prejel od metliškega dečkliškega sokolskega naraščaja ob rojstvu Jugoslavije nastopno pozdravilo:

Živela Jugoslavija
in nje pospešitelji!
Živel duh protsvete!
Živeli narodni buditelji,
živeli naši dobri učitelji!

Čestitamo Vam k doživetju jugoslovanske Aleluje! Srebrni glas našega „Zvončka“ naj bo tem močnejši! Na zdar! — Te navdušene bosedje je podpisalo 36 vrlih Jugoslovank z dostavkom „in vse druge“. — Iz istega kraja pa je poslalo našemu uredniku 31 dečkov sokolskega naraščaja te vznesene besede:

„Ne mimo, ne nad,
ne! — ob bratu brat
kot eno telo s tisoč rokami!

Bratje, v svoje brazde sejmo,
sebi obresti od svojega štejmo —
če je kdo hlapec, mi nismo več! —

Živela Jugoslavija, živeli naši učitelji!

Življenje eno v smrt je izročeno,
življenje novo iz krvi rojeno!

Čestitamo! Na zdar!“ — Prav srčno se zahvaljujemo mladim jugoslovanskim Sokolom in Sokolicam za navdušene pozdravne besede! Z delom, trudom, učenjem in ponosnim vedenjem naprej po poti kreposti za srečo in čast naše Jugoslavije!

Otroci bogatinov v Ameriki.

Otroci bogatinov v Ameriki ne delajo navadno tako kot otroci naših imovitejših ljudi, ki samo lepo živijo, prodajajo dolg čas in zapravljajo. Sin milijardarja Morgana je od 20. do 26. leta delal v denarnem zavodu svojega očeta tako kot oni, ki nima ničesar. Naučil se je uprave in postal upravitelj ene podružnice svojega očeta v Londonu. Boga-taša Rokkfelerja sin je cepil v mladosti drva, nosil vodo, samo da se je privadil vsakemu delu in premagal lenobo. Bil je knjigovodja in zapisnikar. Gospa Grinova, najbogatejša žena na svetu, ima enega sina, ki se je vzdrževal od plače, ki jo je prejelal kot pisar. Človek postane šele z delom človek. To si moramo dobro zapomniti!

Učni zavod za slepe dijake.

V Mariboru v Nemčiji so ustanovili učni zavod za slepe dljake, ki deluje že eno leto. Knjižnica šteje 1100 zvezkov v pisavi za slepce. Sedaj pripravljajo izdajo 300 nadaljnjih zvezkov. Knjige so pisane v nemščini, francoščini, angleščini, latinščini in grščini. Na zavodu so za te knjige sestavili posebne znake.

Drage gosli.

Ciganskemu prvaku in goslarju Antonu Kočečiju je nekdaj ukradel gosli, ki so vredne 42.000 kron. Te dragocene gosli so izdelali leta 1773. v Italiji.

Gospod Doropoljski!

Danes sem tukaj na krasnem Bledu. Lepo je gledati na jezersko gladino. Zvonimo z zvončkom. Pri tej priliki se spominjam sotrudnikov ljubega mi „Zvončka“ v Ljubljani. Pri Mariji sem se spomnil v molitvi tudi na Vas, gospod, težko pričakujoč prhodnje „Zvončkove“ številke.

Pozdravlja Vas

Avgust T a n c a r
z Jesenic.

Odgovor:

Ljubi Avgust!

Lepa Ti bodi hvala v imenu vseh, ki si mislil nanje, ko si se na Blejskem otoku v molitvi klanjal nebeški Gospé! Pravijo, da se izpolni vsaka želja tistemu, kdor jo goji v svojem srcu takrat, ko pozvanja z zvončkom v cerkvi na Blejskem jezeru. Naj se zgodi tako s Tvojimi željami, ki so se — kipeč proti nebu — prijazno in ljubeče oklepale tudi našega „Zvončka“!

Čestiti gospod Doropoljski!

S prvo besedo Vas prav lepo pozdravljam. — Hočem vam napisati nekaj vrstic, ako bi hoteli deti v svoj kotiček. Čitam jako rada, najljubši pa mi je Vaš „Zvonček“. Stara sem 10 let in pol. V šolo hodim 6. leto. Naša šola ima VI razredov in eno paralelko. Jaz hodim v IV. raz. 2. oddelek. Ker pa dobivamo v šoli knjige, je med njimi tudi mnogo „Zvončkov“. Učim se rada. Učimo se raznih predmetov, tudi zemljepisa, zgodovine, branja in petja. Imam sestro, ki se v šoli tudi pridno uči.

Srčno Vas pozdravlja vdana Vam

Marija Bezjakova-Kordiševa,
v Malem logu pri Loškem potoku
(Dolenjsko.)

Odgovor:

Ljuba Marija!

Veš, kaj Ti povem? Da bi kot učenka 2. oddelka IV. razreda vendarle lahko malo lepše pisala! Vrste in črke stoje tako križem-

kražem, kakor bi bile skregane med seboj. Sama praviš, da se rada učiš — no, pa se še lepopisja uči! Saj ni kdove kako težko. Treba je le nekoliko potrpljenja in dobre volje — pa pojde!

Čenjeni g. Doropoljski!

Dovršila sem II. razred Mladike. Ker sem imela v I. polovici prav dobro izpričevalo, mi je papa naročil „Zvonček“. Obljubil mi je, če se bom še nadalje pridno učila, da me vzame v počitnicah na Laško. Tu Vam pošiljam svoj dnevnik, ki sem ga pisala v zasedenem Čedadu.

Srčno Vas pozdravlja

Vera Dostalova,
učenka III. r. Mladike v Ljubljani.
Moj dnevnik.

Čedad, 14. VII. 1918.

Včeraj sem se pripeljala s papanom v Čedad. Komaj sem že čakala, kdaj se odpeljem iz Ljubljane. Na kolodvor je naju spremita mamica. Ob pol 8. uri zjutraj sva se odpeljala z brzovlakom. Bil je lep dan. Med vožnjo sem vedno gledala skozi okno.

Najprej smo se peljali čez Ljubljansko barje. Potem je vozil vlak čez velik most pri Borovnici. Tak most imenujemo viadukt. Kmalu potem smo prišli na Kras. Tam je veliko kamenja, pa malo rodovitne zemlje in malo vode. Videla sem iz vlaka Postojno, kjer mi je papa pokazal, kje se nahaja znamenita podzemelska jama. Kmalu smo bili v Št. Petru. Tam je velik kolodvor. Potem se je vlak ustavil v Divači, v Sežani in na Občinah. Potem smo prišli v Nabrežino. Tukaj sem videla prve razstreljene hiše. Kmalu za kolodvorom sem prvič v življenju zagledala morje. Najprej sem mislila, da je nebo. Na morju sem videla ladje jadnice. Mislila sem, da so ptiči.

Pri Trziču (Monfalcone) smo prišli blizu morja. Mesto je popolnoma v razvalinah. Od tu smo se obrnili proti Gorici. Ves čas sem videla ob progi strelske jatke in žične ovire. Kmalu sem videla Sočo. Potem smo prišli v Gorico. Bila je huda vročina. Na kolodvoru

sem pila vodo. Bila je jako gorka. Okolica Gorice je vsa razrušena, posebno Podgora.

Ob eni popoldne smo prišli v Krmin (Cormons). Tukaj sva izstopila. Dalje sva se peljala z vozom. Na vozu je bilo jako vroče. Pri majhni reki je meja med bivšo Avstrijo in Italijo. Tam so stali orožniki, ki so pregledali potne liste. Dalje smo se vozili skozi laške vasi. Hiše imajo posebne oblike, namreč jako nizke strehe. Do Čedadu smo se vozili 2 uri.

Zvečer sem si ogledala mesto. Bila sem v mestnem parku in na kolodvoru. Tam sem videla topove, ki so jih uplenili avstrijski vojaki. V mestu je samo malo prebivačev. Drugi so vsi zbežali pred avstrijskim vojaštvom noter v Italijo. Veliko hiš je popolnoma praznih. Nekatere so čisto razrušene in pogorele.

Danes sem bila pri vojaški maši v stolni cerkvi. Cerkev je čisto drugačna, kakor so naše cerkve. Ljudje so sedeli med mašo po stopnicah in po tleh. Danes zvečer smo naredili izlet v Prestento. Tam sem pila hladno vodo. Tukaj je huda vročina. Samo zvečer morem iti na izprehod.

Čedad, 16. VII. 1918.

Sedaj sem že tri dni tukaj, kjer je veliko sadja. Jedla sem: smokve, murve, hruške, maline, marelice, črešnje, jagode, slive. Posebno dobre so murve, ker so jako sladke. Na drevesih se tukaj glasi cikada. To je posebne vrste hrošč. Glasi se podobno kakor žaba. Videla je pa še nisem, ker jo je težko videti na drevesu. Tukaj je tudi veliko martinčkov. Tudi veliko lastovic leta po zraku. Skozi Čedad teče reka Nadiža. Laško se imenuje Natisone. Reka ima globoko strugo. Čez reko je lep, visok kamenit most. Danes dopoldne sem bila spodaj pri vodi. Reka je tako lepa kakor Soča. Teče čez globok slap ter se lepo peni. V reki so velike skale.

Stanujem v visoki hiši, ki so jo poškodovali avstrijski letalci, ko so bili še Lahni tukaj.

Čedad, 24. VII. 1918.

V sredo in četrtek v preteklem tednu sem bila v Kobaridu. Peljala sem se z ozkotirno železnico do postaje Sužid. To železnico so naredili Italijani med vojno. Peljala sem se 2 in pol uri. Od postaje smo hodili še pol ure. Kobarid je lep slovenski trg. Tam je dolina Soče. Zvečer smo šli dol k reki. Soča teče po jako globoki strugi. Tam sem bila v strelskih jarkih in kavarnah. Na drugi strani Soče se vzdiguje Krn. Gori so se bojevali več kot 2 leti Avstrijci in Italijani. Stanovala sem pri Gruntarjevih. Tam sem se igrala z Bekševo Anico. Njen oče je

prijatelj mojega papana. Drugi dan sem se peljala z avtom nazaj v Čedad. V Kobaridu je dobra in hladna voda. Tukaj v Čedadu je jako gorka voda.

V nedeljo smo naredili izlet v Fojdo. Laško se pravi Faedis. Vozili smo se med samimi vinogradi in koruzo. V teh krajih je veliko koruze. V Fojdi sva bila v italijanski hiši. Tam smo jedli jajca in kruh. Tam so tudi slovenske vasi. Včeraj sem se peljala na avstrijska tla do reke Idrije. Laško se imenuje Judrio.

Čedad, 5. VIII. 1918.

Solnce je ravno vzhajalo, ko smo se odpeljali v Videm (Udine). S papanom sem šla na grad, s katerega se je lepo videlo mesto. Bila sva tudi pri gdč. Jerici Zemljarnovi in v kavarni. Vročina je bila jako huda, zato sem tudi bila vedno žejna. Gosenic je tam jako veliko. Ljudi je v Vidmu mnogo, a vendar ni tako prijetno kakor v Čedadu. Z električno sva se peljala na kolodvor. Tam sva počakala na voz, ki so nanj naložili blago. Nato sva sedla s papanom na voz.

Čedad, 11. VIII. 1918.

Peljali smo se na Staro goro (po laško Castelmonte). Pripeljali smo se do pod gore. Tam so izstopili papa in še dva druga častnika ter šli peš. Jaz pa sem se peljala. Osa je priletela v voz. Hitro sem skočila h kočijažu, vzela vojkne in bič v roke. Tako sem jaz kočirala. Ob potu so bile lepe slike, predstavljale so Jezusovo trpljenje. Ko je bila pot zopet ravna, so se papa in gospoda tudi peljali. Ko smo se pripeljali na Staro goro, smo najprej jedli. Potem smo šli v cerkev. Cerkev je jako lepa. Šli smo tudi v kapelo. Nekaj kapucin mi je dal za spomin sliko Stare gore.

Čedad, 20. VIII. 1918.

Danes smo se peljali v Gorico. Po poti bi kmalu zavozili v reko Idrijo, kjer je bil razdrt most. Morali smo se obrniti in peljati čez drug most. Spotoma smo videli tri lepo oblečena slovenska dekleta, ki so šla k sv. maši. Na nekem hribčku je tako lepo zvonilo, kakor že dolgo nisem slišala. Pripeljali smo se do reke Soče. Soča je lepa voda. V Soči so bile razbite ladje. Hiše so tam razstreljene. Na Podgori je padlo veliko vojakov. Prišli smo v Gorico. Šli smo v hotel „Pri pošti“. Potem sva šla s papanom kupit grozdja. Bila sem ves dan v Gorici. Po kosilu sem se peljala k Stresovim. Zvečer smo se odpeljali. Ko je bila že tema, sem videla žaromet. V Krminu smo se ustavili v kavarni. Potem smo se odpeljali dalje. Papa me je ogrnil s kocem in sem zaspala. Blizu doma sem se zbudila.

Trst, 26. VIII. 1918.

Prav težko sem se odpeljala iz Čedad. Peljala sem se s papanom v Trst. Stanovala sva v hotelu „Balkan“. Trudna sem bila, preden sem prišla v sobo, ker je bila tako visoko. Bilo je že zvečer, ko sva prišla v Trst. Zjutraj sva šla k morju. Videla sem veliko ladjo, ki je v mirnem času plula v Ameriko. Pripeta je z veliko verigo, ki je debelejša od moje roke. Videla sem ladje, ki vozijo kakor avto. Popoldne sem se šla v morje kopat. Morje je slano. Zvečer sva zamudila vlak. Meni je bilo ljubo, da sem še ostala v Trstu. Zvečer sem šla zopet k morju, ki se je svetilo kakor zlato.

Odgovor:

Ljuba Vera!

Priobčujem Tvoj dnevnik, da tudi drugi koticarji zvedo, koliko sveta si videla. Marsikdo Te bo zavidal. Vkljub strašni vojni dobi Ti vendarle ostane prijeten spomin do konca dni!

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Sestavila sem to-le povest:

Kako sta pajek in polž potovala.

Bil je pajek in polž. Pajek je bil pri polžu v službi. Pajek je pridno delal, zato ga je polž rad imel. Nekoč si pa polž izmislil, da gre na potovanje. Pa res se napoti in pajku reče, da naj bo le priden doma. No, pa gre. Pajek je pa rekel: „Jaz pa tudi ne ostanem doma!“ Pa tudi gre z doma. Na poti sreča mravljo; mravlja ga vpraša, kam gre. Pajek pa reče: „Potujem!“ ter gre naprej. Polž pa pride do hotela in tam prenoči. Pajek pride tudi do hotela, ko je bil polž še tam. Polž ga zagleda ter reče: „Kaj ti nisem rekel, da bodi doma? No, naj bo!“ In gresta domov. Ko prideta domov, pa reče polž pajku: „Kje je pa ključ?“ Pajek se ogleda od vseh strani ter mu reče: „Izgubil sem ga!“ Polž hitro pošlje po ključalničarja, da pride. Pajek gre ter ga dobi. Ključalničar — rak je bil obložen s kladivi, ključi ter kar ima ključalničar še orodja za potrebo, in je odprl vrata. Ko prideta polž in pajek v sobo, kaj zagledata? Miši okolo mize skačejo. Kar obstala sta od strahu.

Vanda Uhljeva
v Ljubljani.

Odgovor:

Ljuba Vanda!

Objavljam tvojo „povest“, ki je pravzaprav basen, ker nam pripoveduje o živalih,

ki govorijo, delajo in se vedejo kakor ljudje. V tej basni si nameravala pokazati, da je res, kakor pravi narodna prislovica: „Kadar ni mačke doma, miši plešejo!“ (Kadar mi zopet pišeš, piši vsaj za spoznanje lepše!)

Dragi gospod Doropoljski!

Kmalu bo konec šolskega leta, in ob koncu priredimo šolsko veselico. Veselico vodijo gospod Trobec, ki nas uči petja, gospodična Birsova, ki nas uči rajanja, in gospodična Pahorjeva, ki vodi igre. Moja dobra učiteljica se zove Iva Sabadinova. Za risanje imam gospodično Birsovo. V mojem razredu vse deklice rade čitajo zabavne knjige in zato smo sklenile, da bomo nabirale denar za zabavne knjige. In najprvo smo naročile „Zvonček“. Meni je jako všeč povest „Kekec na hudi poti“. Z veseljem pričakujem prihodnje številke. Moja mama se imenuje Ivana, babica pa Ana. Jaz nimam ne bratcev ne sestrice. Dne 10. junija 1918 je bila procesija za preljudi mir. Tistikrat, ko je prišel dr. Korošec k Sv. Ivanu, je bil vrt svetoivanskega Narodnega doma do zadnjega koticarja napolnjen. Oh, kako srečna sem bila, ko sem zrla v prijazno obličje dr. Korošca. Imela bi Vam povedati še marsikaj, toda kje naj bo toliko prostora za druge koticarje! Če dovolite, se bom oglasila drugič.

Srčno Vas pozdravlja

Vilma Bradačeva,
učenka VI. r. pri Sv. Ivanu
polog Trsta.

Odgovor:

Ljuba Vilma!

Takrat, ko si mi pisala to pismo, ni bil Trst še zaseden od Italijanov. Danes čutite tržaški Jugoslovani njegovo trdo pest, a upamo, da zmaga naposled pravica in se iznebite tujca. Bog daj, da se to kmalu zgodi! Takrat bo zopet lepo v Trstu in tudi pri Svetem Ivanu! Ako ti pridejo te vrstice v roke, izroči moje srčne pozdrave vsem, ki jih imenuješ v svojem pismu! Naj živi jugoslovanski Trst!

Gospod Doropoljski!

Danes Vam prvokrat piševa. Upava, da najinega pisma ne vržete v koš. Midva sva oba goriška begunca, toda upava, da bomo kmalu šli nazaj v milo domovino.

Sedaj pa zbogom!

Ljubivoj Skrt in Matko Jonko,
učenka V. raz. v Radovljici.

Odgovor:

Ljuba Ljubivoj in Matko!

Trdo je begunsko življenje — vem! Toda v tako lepem kraju kakor je Radovljica s svojo slikovito, naravnost očarujočo okohco, človek nekoliko pozabi na težave, ker ga lepota naše zemlje dviga iz mrakú trpljenja in bednosti! Tudi jaz upam z vama vred, da se kmalu vrmeta na solnčno Goriško.

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Sedaj Vam pišem prvič, ker šele letos dobivam „Zvonček“. Hodim v ponavljalno šolo. Jako rad bi šel naprej v šolo, pa sedaj še ne morem iti. Tukaj sem samo jaz naročnik „Zvončka“. Jako rad ga berem, posebno pa zastavice rešujem in slike gledam.

Moja dva brata sta že dolgo časa v vojni. V tem času sta nam umrla dragi stari ata in pred nekaj časom tudi naša ljuba mama. Velika žalost je zdaj pri nas. Vsi komaj čakamo, da bo vojna končana.

Rad pomagam zunaj pri delu, posebno sedaj, ko kosimo. Naš ata je rekel, da Vas pozna. Kaj tudi Vi njega?

Lepo Vas pozdravlja

Ivan Česnik,
učenc v Knežaku.

Odgovor:

Ljubi Ivan!

Sedaj, ko odgovarjam na Tvoje pismo, je vojne že konec, a vendar je Tvoj rojstni kraj v oblasti našega starega neprijatelja Italijana. Toda ta oblast je le začasna. Ko začne „Zvonček“ svobodno prihajati v Tvoje roke, bo naša jugoslovanska zemlja že oproščena laškega neljubega gosta. Takrat se Ti odpre pot v šole, kamor si želiš. In vsi se združite na ljubem domu, ki ga poznam, kakor poznam tudi Tvojega očeta. S srčnimi pozdravi mislim nate in na vse, ki se radi imamo!

*

Velečnenjeni g. Doropoljski!

Danes Vam pišem prvič. Star sem 13 let in hodim v II. b razred ljubljanske realke.

Za razrednika imam g. prof. dr. Štebingerja. Najbolj me veseli risanje in prirodoslovje. Imam še enega brata v Litiji, ki hodi v VI. razred. Jako rad berem „Zvonček“. Prosim, če bi natisnili to pisemce v svoj kotiček.

Prav lepo Vas pozdravlja

Albin Damjan,
Ljubljana.

Odgovor:

Ljubi Albin!

Prof. dr. Štebinger, Tvoj razrednik, je prijatelj našega „Zvončka“ in se za njegov napredek jako zanima. Zakaj to pripovedujem? Zato, ker sem uverjen, da je vsak prijatelj našega lista obenem prijatelj naše učeče se mladine. — Risanje je lep predmet, a nič manj važen in zanimiv predmet ni prirodoslovje. Gotovo si se že sam prepričal, da risanje dobro služi prirodoslovju in obratno. Povej nam, zakaj?

*

Blagorodni g. Doropoljski!

Tudi jaz se Vam namenjam pisati pismo. Hodim v drugi razred realne gimnazije v Ljubljani. Imam še dva brata in eno sestro. Tudi jaz sem naročnik „Zvončka“. Najbolj mi ugaja latinščina in slovenščina.

Pozdravlja Vas

Milan Rodč,
učenc II. a r. SHS realne gimn.

Odgovor:

Ljubi Milan!

Kadar boš dobro umel latinščino, boš lahko z velikim užitkom prebiral znamenita dela pesnikov in pisateljev starih Rimljanov. Spoznal pa boš obenem, da presega naš materinski jezik v lepoti govorico starih Rimljanov. Slovenska beseda — najlepša beseda!

*

Vse dosedanje koticarje vljudno vabim k sotrudništvu. Želim, naj se jim pridruži mnogo novih prijateljev in prijateljic, da se razvije naš krog po vsej Jugoslaviji!

V dvajseto leto!

Že meseca avgusta preteklega leta smo naročili klišeje za novo „Zvončkovo“ opremo po risbah, ki jih je iz lastnega nagiba in iz ljubezni do slovenske mladine umetniško izvršil gospod strokovni učitelj Dragotin Humek iz Krškega. Lani smo začetkom novembra dobili od tordke obvestilo, da so bili klišeji zadnjega oktobra odposlani na naš naslov. Čakali smo na pošiljatev, iskali in pozvedovali vsepovsod cele tri mesece — a zaman! Na poti z Dunaja do Ljubljane je šla pošiljatev v izgubo. V takratnih burnih dneh je zavitek bržkone kdo ukradel in ko je videl, da nima klišejev čemu rabiti, jih je zavrgel. To so seveda le naša sklepanja; resnica je, da jih mi nismo dobili. Š klišeji pa so izginile tudi risbe, ki jih je g. Humek izvrševal leto dni. Dobro je bilo pri tej nezgodi, da so nam vsaj odtiske klišejev posebe poslali. Ker nismo mogli dalje časa čakati in odlašati z izdajo novega letnika, smo požrtvovalnega g. Humka naprosili, naj odtiske popravi in zopet nariše nekaj novih okraskov. To je radovoljno in požrtvovalno storil. Delati smo dali nove klišeje in — glejte, danes se vam „Zvonček“ predstavlja v novi, krasni opremi, ki je enake nima noben mladinski list, kolikor jih poznamo. Ta neprilika nam pa je povzročila čez 2000 K izdatkov.

Oprostite nam zamudo, ker je nismo mi zakrivali. Dovolj smo se togotili — toda z glavo skozi zid ne more nihče, tudi mi ne! Da popravimo zamudo, smo izdali danes dvojno številko. Enako izide začetkom prihodnjega meseca 3. in 4. številka v skupnem zvezku, od pete številke dalje pa bo „Zvonček“ redno izhajal. Tako pridemo polagoma v stari tir, in zadovoljnost naj zavlada na vse strani!

Kakšen bo „Zvonček“ v svojem dvajsetem letniku, to lahko sklepate že iz današnje dvojne številke. Skrbeli bomo za lepo in bogato vsebino, ki jo hočemo kot tečno in zdravo duševno hrano vestno podajati v prikupni, lepi posodi. Ne maramo že danes razkazovati vse zaloge, ki smo si jo nabrali za ta letnik. Omenjamo le veselo, pa obenem resno povest „Gašpar, Miha in Baltazar“, ki nam jo je izročil priznani in čislani mladinski pisatelj Fran Milčinski. Začnemo jo takoj priobčevati, ko dobimo k tej povesti naročene podobe. Prepričani smo, da napravimo s povestjo in podobami svojim naročnikom obilo veselja.

Z ozirom na strašno draginjo, ki pritiska tudi na nas, smo določili „Zvončku“ naročnino na letnih 10 K. Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne moremo ozirati. Zamudnike prosimo, naj store svojo dolžnost, ker moramo tudi mi poravnati svoje račune. Brez nič ni nič! Oglašilo se je lepo število novih naročnikov, a vendar še ne toliko, da bi bili zadovoljni. Nekateri naši ljudje so tako malomarni, da nočejo ničesar žrtvovati za mladino. Pa tudi takih prijateljev imamo, ki so nam pridobili 20, 40, 50, da, celo 80 novih naročnikov. Le pomislite, koliko bi nas bilo zbranih okrog „Zvončka“, če bi bil vsak vsaj oddalec tem posameznikom enak!

Uredništvo in upravništvo.

Naše upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska
ulica šte. 6/I, ima še v zalogi:

„Zvonček“, XVI. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

„Zvonček“, XVII. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

„Zvonček“, XVIII. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

„Zvonček“, XIX. letnik, nevezan 8 K, v navadni vezbi 10 K,
elegantno vezan 13 K.

————— Nenavedeni letniki so pošli. —————

Razpis dveh pisateljskih nagrad.

Podpisano vodstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva razpisuje
dve pisateljski nagradi

po 500 K in 300 K

za dva najboljša mladinska spisa, ki izideta v IV. in V. zvesku „Jan
Legove knjižnice“. — Eno in drugo pripovedno delo mora biti izvirno,
primerno za otroško dobo od 12. do 14. leta ter mora obsegati 5 do 6
tiskanih pol (lahko tudi več.) Snov bodi vzeta iz slovenske zgodovine,
kar pa ni pogoj, temveč le želja.

Rokopise je poslati do dne **1. septembra 1919 l.** na naslov podpi-
sanega vodstva. Ime pisateljevo mora biti v zaprtem pismu. Geslo na
tem pismu in ono na rokopisu se morata enako glāsiti.

Rokopise oceni in prizna nagrado Časnikarski in književni odsek
Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva,

v Ljubljani, dne 1. avgusta 1918.

L. Jelenc, predsednik.

V. Rus, tajnik.

Širite in priporočajte naš list!
Lepa knjiga je najlepše darilo!

„UČITELJSKA TISKARNA“

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA UL. 6.

Telefon šte. 118.

Poštnohranilnični račun št. 76.307.

»Učiteljska tiskarna« je najmodernejše urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima tudi vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni kakor tudi večbarvni tisk.

Litografija. Stereotipija.

Delo točno, solidno in elegantno.

Gg. skladateljem vljudno naznanjamo, da je »Učiteljska tiskarna« preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije s prav ličnim in razločnim tiskom.

==== Cene zmerne. ====

Svoji k svojim!

==== Kupujte ====

mladinske spise,

ki jih izdaja

„Društvo za zgradbo Učiteljskega
:: konvikta v Ljubljani“! ::

Naročila sprejema „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.